

STUPAVSKÉ NOVINY

PRÍPRAVY NA VIANOČNÝ ČAS

Na Námestí svätej Trojice pred Kostolom sv. Štefana pracovníci VPS nainštalovali skoro 10 metrov vysoký strom. Ešte ozdoby, svetielka a, samozrejme, betlehem. Vianočné prípravy sú v plnom prúde. O ďalších prácach verejnoprospešných služieb pre krajšiu Stupavu sa dočítate na str. 4. rr, foto: švo

BOHATÝ PROGRAM

Autorom zimného obrázka, ktorý pozýva na podujatia VIANOČNEJ STUPAVY, je Peter Stankovič, ktorý namaloval aj veselé obrázky na vjazde a výjazde zo Stupavy. Všetky jeho diela nám dokážu vyčariť úsmev na tvári. Určite to bude aj vtedy, keď sa budete prechádzať po zasneženom parku, spoznávať susedov, piecť oblátky a počúvať hudbu... Celý program podujatia nájdete na str. 10. rr, ilustrácia: Peter Stankovič

Po slnečných a nezvyčajne teplých dňoch, ktoré nám spríjemnili tohtoročnú jeseň, prišli opäť typicky novembrové daždivé dni a chladné noci. Vieme, že náš každodenný život nie je len o spokojnosti a príjemných chvíľach, ale prináša so sebou i problémy a nepohodu. Napriek tomu sa však, ak chceme, môžeme stále usmievať. Pozitívna myseľ je totiž prvým krokom k tomu, aby boli naše dni krajšie. Veríme, že s troškou do mlyna prispievajú aj novembrové Stupavské noviny. Prinášame správy, informácie a program na voľné chvíle.

Vaša redakcia

PROGNÓZY A ROZPOČET

V minulom roku hospodárili mestá a obce na Slovensku so schodkom v objeme 278,8 milióna eur, a to najmä pre legislatívne opatrenia štátu, ktoré mali negatívny dopad na ich rozpočty. Pritom sa predpokladalo, že schodok dosiahne sumu „len“ 146 miliónov eur.

Prognóza príjmu z podielových daní na rok 2024 v porovnaní s prognózou na rok 2023 predstavuje podľa Združenia miest a obcí Slovenska mínus 473,6 milióna eur. Ako je možné za týchto podmienok pripraviť rozpočet na rok 2024?

Primátor mesta Stupavy Peter Novisledák: „Keď sme podľa prognózy ministerstva financií a októbrovej rady pre rozpočtovú zodpovednosť pripravovali na rokovaní decembrového mestského zastupiteľstva návrh rozpočtu na budúci rok, výdavky nám vyšli na bežnom rozpočte mínus 700-tisíc eur. Rozpočet mesta však nemôže byť schodkový, čo znamená, že musí byť minimálne vyrovnaný. Ten mínus nám spôsobil pokles podielovej dane a vo výdavkovej časti rozpočtu bolo navýšenie miezd vo verejnej správe v roku 2023, čiže aj

v školách, škôlkach a vo všetkých našich mestských organizáciách. K tomu však treba pripočítať aj ďalšie povinnosti, ktoré preniesol štát na samosprávu. Okrem toho je na Slovensku stále vysoká inflácia tovarov a služieb.

Pripravovaný rozpočet musí byť zverejnený do 28. 11. 2023. Pri jeho príprave sme výrazne znižovali výdavky mesta až o 300-tisíc eur. Aby sa dal rozpočet zákonne zostaviť, musíme posilniť jeho príjmovú časť, žiaľ, zvýšením daní z nehnuteľností a poplatku za komunálny odpad. Len jeden príklad – na údržbu majetku celého mesta máme v rozpočte na rok 2024 vyčlenených len 100-tisíc eur, čo je žalostne málo. Podľa prognózy rady pre rozpočtovú zodpovednosť nám príjmy na rok 2024 stúpnu iba o 1,21 % v porovnaní s rokom 2023. Iné čísla by sme mohli vidieť koncom novem-

bra, resp. začiatkom decembra, keď ministerstvo financií zverejní reálnu daňovú prognózu týkajúcu sa príjmov miest z podielových daní na rok 2024. Veľa miest a obcí však očakáva príjmy dokonca len na úrovni roka 2023, a teda teraz nevieme, či sa dočkáme dofinancovania a v akej výške.“

Podielové dane

Príjmy mesta z podielovej dane výrazne ovplyvňuje počet obyvateľov, ktorí nie sú u nás prihlásení na trvalý pobyt. Je to naozaj vysoké číslo: 855 400 eur. Podľa dostupných údajov býva takto v Stupave zhruba 3 500 ľudí. Žijú tu, využívajú škôlky, školy a infraštruktúru, ale mesto podielové dane za nich nedostane. Vyše 4 000 kompetencií budú mestá a obce vykonávať aj v roku 2024. Výnosy z daňových príjmov pre miestne samosprávy sa nezvyšujú ako v minulých rokoch a nezohľadňujú finančné zataženie samospráv. Aj napriek úsporným opatreniam na miestnej úrovni a plánovanému zvyšovaniu daní čaká samosprávy deficitné hospodárenie.

Čo to bude v praxi znamenať? Znemožnenie poskytovania služieb pre občanov v doterajšom rozsahu, ako i zníženie všestrannej starostlivosti a miestneho rozvoja.

Eva Švoňavová, foto: autorka

MOBILNÁ APLIKÁCIA

Chcete byť okamžite informovaní? Mesto Stupava má službu pre občanov, ktorú môžete mať vo svojom mobile. Upozorní vás na nové správy či aktuality z webstránky mesta. Dozviete sa včas o pripravovaných kultúrnych aj športových podujatiach. Taktiež si môžete prezerať fotografie alebo dokumenty z úradnej tabule. Do aplikácie sa nemusíte registrovať, neposkytujete žiadne osobné údaje

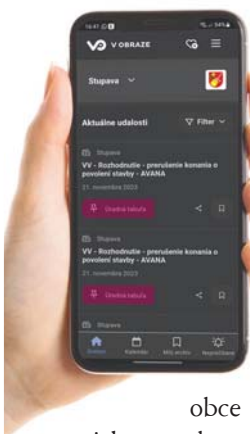
Postup, ako si aplikáciu stiahnuť cez GOOGLE PLAY alebo APP STORE, je jednoduchý. Vo svojom mobile si otvorte aplikáciu Obchod Play alebo App Store.

Do vyhľadávacieho okna zadajte názov „V OBRAZE“.

Kliknite na „Inštalovať“. Po nainštalovaní kliknite na položku „Otvoriť (povolí oznámenia)“.

Po otvorení pridáte svoju obec. Po výbere

obce sa dáta automaticky z webu nahrajú do mobilnej aplikácie.

APLIKÁCIU SI
MÔŽETE STIAHNUŤ
AJ CEZ QR KÓDY.

PRE BEZPEČNOSŤ CHODCOV

V nedeľu 19. novembra sa v centre Stupavy na frekventovanom priechode pre chodcov konala edukačná akcia Mestskej polície Stupava.

Sychravé počasie a zlá viditeľnosť sú najdôležitejšie faktory, ktoré negatívnym spôsobom ovplyvňujú viditeľnosť chodcov na vozovke. Dokonca až tak, že pre vodičov sa stávajú takmer nevi-

diteľnými. A pritom stačí málo. Ak máte na sebe reflexný prvok – odrazky alebo pásik –, vaša viditeľnosť sa zvyšuje až na dvesto metrov. Autá aj cyklisti majú povinnosť svietiť, chodci takúto povinnosť ani možnosť nemajú. Pritom sú v cestnej premávke tými najzraniteľnejšími.

„Vidieť a byť viditeľný“ – to je základné pravidlo bezpečnosti na cestách, ktoré za zníženej viditeľnosti platí dvojnásobne. Vodiči, ktorí zranili chodcov, sa zhodujú na tom, že ich nevideli vôbec alebo príliš neskoro. Pritom keď vodič rozpozná kritickú situáciu a začne ihneď brzdiť, brz-

dná dráha môže byť na suchej vozovke pri rýchlosti 50 km/h až 30 metrov. Nezabúdajte preto na svoju bezpečnosť!

rr, foto: Peter Kubička

PROGRAM ROZVOJA MESTA DO ROKU 2030

Mestské zastupiteľstvo schválilo strategický dokument s názvom Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Stupavy na roky 2024 – 2030, teda nový plán rozvoja mesta, ktorý určuje smerovanie hospodárskeho, ale aj sociálneho rozvoja mesta na najbližších 7 rokov.

Mesto si tak splnilo povinnú úlohu vyplývajúcu z legislatívy na podporu regionálneho rozvoja a môže sa aktívne uchádzať o získanie externých zdrojov financií na realizáciu rôznych rozvojových aktivít a projektov.

Dokument opisuje kľúčové výzvy územia mesta a nastavuje smerovanie jeho rozvoja na nasledujúcich 7 rokov. Zámerom dokumentu je prispieť k zásadnej modernizácii územia Stupavy a kvalitne pripraviť mesto pre 21. storočie.

Dokument bol vypracovaný po viac ako polročnej práci za širokej účasti miestnych odborníkov z rôznych oblastí. Do jeho tvorby boli zapojení aj externí špecialisti z Inštitútu priestorového plánovania, ktorí dohľadali na celý proces spracovania a ktorí sú spoluautormi aj celoregionálneho rozvojového programu Bratislavského kraja.

Pri formulovaní cieľov boli zároveň zohľadnené aj výsledky širokého dotazníkového prieskumu, ktorý bol realizovaný medzi obyvateľmi Stupavy v letných mesiacoch tohto roka.

Dokument bol zverejnený aj na verejné pripomienkovanie, prešiel všetkými komisiami mestského zastupiteľstva a konečná verzia bola zastupiteľstvu predložená na schválenie.

Schválený dokument bude prístupný na stránke mesta www.stupava.sk a v tlačenej verzii bude k dispozícii v oddelení všeobecnej a vnútornej správy.

Aké sú aktuálne rozvojové priority mesta?

Mesto si stanovilo 7 prioritných oblastí budúceho rozvoja, pričom v rámci každej oblasti sú opísané očakávané výsledky rozvoja mesta do roku 2030 a aj kľúčové pro-

jekty, ktoré by sa mali v najbližších rokoch realizovať prostredníctvom tzv. akčného plánu.

Prvou prioritou je **Vyvážený územný rozvoj a udržateľná doprava**, kde mesto plánuje najmä dokončenie procesu tvorby nového územného plánu, vytvoriť lepšie územno-technické podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, modernizáciu chodníkov a priechodov pre chodcov, zlepšiť cyklistické prepojenie s okolitými obcami, podporiť verejnú dopravu, ale aj zlepšiť organizáciu dopravy v problémových lokalitách.

Druhou oblasťou je **Efektívna ochrana prírodných zdrojov**, ktorá zahŕňa napríklad zvýšenie kapacity ČOV, modernizáciu vodovodov, zvýšenie podielu zelene a parkových plôch na území mesta, realizáciu adaptačných opatrení pre zvýšenie odolnosti mesta na zmenu klímy, zlepšenie energetických vlastností mestských objektov, rozšírenie kapacít aj služieb zberného dvora, ale aj zrekultivovanie skládky odpadov do roku 2030.

Tretia prioritou je zameraná na **Moderné vzdelávanie**, v rámci ktorej sa plánuje vytvorenie ďalších kapacít v materských ško-

lách, vyriešenie prevádzkovania Základnej umeleckej školy a k roku 2030 sa uvažuje aj so zriadením novej základnej školy vrátane školského areálu.

Štvrtá prioritná oblasť je zameraná na **Moderné a digitálne služby pre obyvateľov mesta**, kde je cieľom najmä zaviesť nové elektronické služby pre obyvateľov, zlepšiť prácu s dátami a prehľadnejšie zverejňovanie informácií pre obyvateľov (jednotné informačné miesto), ale aj zvýšiť bezpečnosť obyvateľov prostredníctvom dobudovania kamerového systému.

Piata prioritná oblasť je zameraná na **Dostupnejšiu sociálnu a zdravotnú starostlivosť**, kde mesto plánuje rozšíriť služby a kapacity zariadení sociálnych služieb, najmä pre seniorov, a zmodernizovať a rozšíriť zdravotné stredisko (viac špecialistov).

Šiesta oblasť je zameraná na **Podporu kultúry**, kde mesto plánuje modernizáciu kultúrneho domu a jeho zázemia, lepšie využitie objektov na Troyerovom námestí aj pre kultúrno-spoločenské aktivity, zlepšiť spoluprácu medzi jednotlivými kultúrno-spoločenskými organizáciami,

podnikateľmi a mestom, ale aj využiť budovu železničnej stanice pre kultúrne aktivity.

Siedma oblasť je zameraná na **Skvalitnenie športových a rekreačných služieb pre obyvateľov a návštevníkov Stupavy**, v rámci ktorej mesto plánuje dobudovať športovú a voľnočasovú infraštruktúru (najmä výstavba novej telocvičnice ZŠ kpt. Nálepku, výstavba multifunkčného ihriska, ale aj nové ihriská pre individuálne športovanie), dobudovať turistické a náučné trasy smerom k Malým Karpatom, revitalizovať okolie hradu Pajštún, ale napríklad aj pripraviť podmienky pre vybudovanie novej plavárne alebo letného kúpaliska.

Plnenie rozvojového plánu a realizácia konkrétnych aktivít a projektov sú najmä v rukách volených zástupcov mesta, pričom rozhodovanie o podpore/financovaní jednotlivých aktivít musí byť založené na dátach a ich správnej interpretácii. Pokrok v plnení rozvojového plánu sa bude realizovať pod dohľadom verejnosti.

Lubomír Macák, Inštitút priestorového plánovania, foto: Peter Kubička

DEŇ ČERVENÝCH MAKOV

Pri príležitosti Dňa červených makov sa v piatok 10. novembra 2023 uskutočnila pietna spomienka na Námestí sv. Trojice. Pri pamätníku padlých Stupavčanov v prvej svetovej vojne sa stretli predstavitelia miestnych organizácií, zástupcovia mesta aj žiaci základnej školy, aby vzdali úctu padlým vojakom a vojnovým veteránom.

Podvodnom príhovore primátora mesta Stupavy Petra Novisedláka postupne položili k pomníku vence z červených makov zástupcovia mesta Stupavy, Jednoty dôchodcov a Klubu seniorov Pohoda, Červeného kríža, ZO Slovenských protifašistických bojovníkov, ZO Slovenského zväzu záhradkárov a Slovenského zväzu telesne postihnutých.

Deň vojnových veteránov, 11. november, je dňom, keď vzdávame úctu všetkým voja-

kom – veteránom, či už bojovali vo svetových vojnách, alebo sa zúčastnili misíí. Od roku 1920 je symbolom vojnových obetí červený mak. Myšlienka použiť kvet maku ako symbol pochádza z básne kanadského vojnového chirurga Johna McCrea Na flámskych poliach. Červená farba symbolizuje krv preliatu na bojiskách vojen a konfliktov.

V tento deň si pripomínáme hrdinstvo tých, ktorí padli na bojiskách za mier.

rr, foto: Peter Kubička

OKTÓBROVÉ ZASADNUTIE MSZ

STUPAVA

Na októbrovom zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Stupave, ktoré sa konalo vo štvrtok 19. októbra v kultúrnom dome, bolo prítomných 15 poslancov.

V úvode zasadnutia už tradične primátor v rámci ústnej informácie o dianí v meste informoval poslancov o aktuálnom stave rozbehnutých stavebných projektov materských škôl a o prácach na spevnených plochách v areáli základnej školy. Na nadstavbe základnej školy prebieha kolaudačné konanie. Podľa slov primátora sa aktuálne riešia požiadavky dotknutých orgánov, ktoré by mali byť doriešené do konca roka. Ak sa podarí budovu dovtedy skolaudovať, škola dostane tieto priestory do užívania od januára 2024.

Primátor ďalej poslancov informoval o tom, že bola spracovaná štúdia Prestupný terminál Stupava, ktorá bola prerokovaná

so zástupcami ministerstva dopravy a BSK. Finálnou podobou štúdie bude projektový zámer, ktorý mesto predloží rade partnerstva pre integrovaný a územný rozvoj Bratislavského kraja 2021 – 2027.

Drahá rekonštrukcia perspektívnej ZUŠ

V rámci kontroly plnenia uznesení bola otvorená aj téma odkúpenia budovy Wienerberger a jej rekonštrukcia pre využitie Základnou umeleckou školou v Stupave. Primátor uviedol, že zo štúdie realizovateľnosti vyplynulo, že návrh rekonštrukcie budovy, tak aby spĺňal potreby a normy pre ZUŠ, bol nesmierne finančne náročný. Mesto chce preto ešte rokovať s vlastníkom budovy o znížení kúpnej ceny, prípadne rokovať o iných riešeniach, ktoré by rozložili financovanie projektu na dlhšie obdobie.

Prednostka mestského úradu informovala, že požiadala riaditeľku ZUŠ, aby dohodla stretnutie s investorom, ktorý má záujem zakúpiť túto budovu a prenajať ju pre potreby ZUŠ.

Majetkové body

– Poslanci schválili zriadenie budúceho vecného bremena k stavbe Stupava-Malý Háj a napojenie lokality na elektrickú energiu. Ide o lokalitu za železnicou, kde je momentálne záhradkárská osada.

– Mestské zastupiteľstvo schválilo budúci prevod prebytočného majetku – nebytový priestor v bytovom dome na Kalvárskej ulici 5 a podiel na spoločných častiach bytového domu a pozemku, formou zmluvy o budúcej kúpnej zmluve na predmetné nehnuteľnosti do bezpodielového spoluvlastníctva

manželov Mgr. Martina Seppa s manželkou s tým, že mesto Stupava prevedie žiadateľom nehnuteľnosti v lehote 30 dní po nadobudnutí právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia, z ktorého bude zrejme, že stavba bola zrealizovaná v súlade so stavebným povolením, predmetom ktorého bola stavba, resp. rekonštrukcia budovy účelovo viazaná na vybudovanie súkromnej materskej cirkevnej školy s podmienkou, že mesto Stupava dá vypracovať znalecký posudok na náklady žiadateľov a kúpna cena sa bude odvíjať od tohto znaleckého posudku pred rekonštrukciou.

– Poslanci tiež schválili nájom časti pozemku registra „C“ KN par. 176/35 v k. ú. Stupava (pri zdravotnom stredisku) Operačnému stredisku záchrannej zdravotnej služby SR na dobu určitú v trvaní 10 rokov za cenu nájmu 50 eur ročne odo dňa účinnosti nájmovej zmluvy a 100 eur ročne za celý predmet nájmu odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o kolaudácii stavby stanice ZSS, s cieľom výstavby jednoposádkovej stanice záchrannej zdravotnej služby.

Atletická dráha pod správou školy

Atletická dráha a multifunkčné ihrisko v areáli základnej školy prejdú pod správu Základnej školy kpt. Jána Nálepku v Stupave. Poslanci schválili zmluvu o prevode správy tohto majetku mesta. Podľa slov primátora Petra Novisedláka by po ukončení stavebných prác v areáli mala byť dráha v podvečerných hodinách prístupná aj širšej verejnosti. Snahou mesta bude preto vybudovať osvetľovacie stožiare, aby bolo možné dráhu a ihrisko využívať aj vo večerných hodinách.

Fotovoltaika pre VPS

Riaditeľ Verejnoprospešných služieb Stupava Marián Závodný predložil mest-

skému zastupiteľstvu zámer nákupu fotovoltaickej elektrárne pre Verejnoprospešné služby Stupava. Inštalácia elektrárne zabezpečí úsporu nákladov za dodávky elektrickej energie. Bude tak využitá elek-

trická energia z obnoviteľných zdrojov, čo prispeje k energetickej nezávislosti organizácie. Konfigurácia elektrárne je navrhnutá s možnosťou dodatočného rozšírenia v oblasti navýšenia výkonu výroby elektrickej energie, ktorú tak bude možné zdieľať s viacerými odbernými miestami patriacimi pod VPS, teda napríklad aj so zberným dvorom či domom smútku. Závodný tiež uviedol, že financovanie bude realizované z úspor elektrickej energie a z vlastných zdrojov organizácie, čiže bez finančnej požiadavky na rozpočet mesta Stupavy. Doba návratnosti tejto investície je zhruba 5 – 8 rokov, a to v závislosti od cien energií. Poslanci tento zámer v predpokladanej hodnote 18 000 eur s DPH schválili.

Nový člen komisie prevádzky TEZ

Mestské zastupiteľstvo odvolalo bývalého zamestnanca mesta Petra Fischera ako člena stálej komisie na koordináciu činností súvisiacich s prevádzkovaním tepelno-energetických zariadení pri obchodnej spoločnosti TERMMING, a. s., a zároveň vymenovalo nového člena tejto komisie, ktorým sa stal Robert Bujna (vedúci Oddelenia územného rozvoja a životného prostredia MsÚ Stupava).

Odpad sa vážiť nebude

Riaditeľ VPS Stupava Marián Závodný uviedol, že sa uvažuje o tom, aby na budúci rok mali rodinné domy s tromi a viac obyvateľmi možnosť zníženia frekvencie odvozu odpadu, a to z týždňového na dvojtýždňový interval. O daniach a poplatku za odpad budú poslanci rozhodovať na decembrovom mestskom zastupiteľstve. Vážiť odpad mesto nateraz neplánuje, nakoľko táto požiadavka bola vypustená z legislatívy a ide o systém, ktorý je finančne aj technicky náročný.

Petícia za prechod pre chodcov

Poslanec Patrik Kollaroci sa spýtal na petíciu občanov Mástu bývajúcich na Hviezdoslavovej ulici ohľadom vybudova-

vania prechodu pre chodcov v časti, ako sa vchádza do Stupavy z Bratislavy. Petícia bola v zmysle zákona postúpená OÚ BA (ako príslušný úrad), ten zorganizoval stretnutie v Máste, aby vyhodnotil situáciu. Kollaroci uviedol, že situácia je stále neúnosnejšia, zvyšuje sa hustota dopravy. Vodiči nedodržiavajú maximálnu povolenú rýchlosť. Primátor informoval, že nakoľko ide o cestu I. triedy, zníženie maximálnej povolenej rýchlosti na 40 km/h by museli odsúhlasiť Slovenská správa ciest, Okresný úrad Malacky a aj Krajský dopravný inšpektorát Bratislava,

Chýbajúce zastávky aj nasvietenie priechodov

Občania si dopytujú vybudovanie krytej autobusovej zastávky pri elektrovoде v lokalite Panské, ale aj na ulici Ferdiša Kostku. Zatiaľ čo obyvatelia bytovky v lokalite Panské, podľa slov poslankyne Klačmanovej, sú ochotní poskytnúť pozemok na vybudovanie zastávky, na ulici Ferdiša Kostku je situácia odlišná. Primátor informoval, že mesto nemá kde zastávku v jednom smere (na ulici Ferdiša Kostku) vybudovať. Pozemky sú momentálne vo vlastníctve obyvateľov. Spoluvlastníci majú buď neprimerané nároky, alebo sa s nimi nedá dohodnúť. Poslanec Marián Dzvonič sa spýtal na osvetlenie priechodu pre chodcov na ulici Ferdiša Kostku. Poslanec BSK Martin Smeja uviedol, že na Bratislavský samosprávny kraj dodal podklady a teraz by malo mesto oficiálne požiadať o osvetlenie. Komisia výstavby a dopravy sa zaoberala témou zmapovania priechodov v Stupave a ich potenciálnym osvetlením. Poslanec Smeja, podpredseda komisie výstavby a dopravy reagoval, že je zatiaľ zmapovaných 23 priechodov, kde bude potrebné riešiť financovanie na ich nasvietenie. Informoval, že na župných cestách je 6 priechodov, ktoré by bolo vhodné nasvietiť. Potrebné je určiť prioritizáciu nasvietenia priechodov. Poslanec Smeja a podpredseda komisie výstavby a dopravy reagovali, že nebude nasvietený ten priechod, ktorý si určíme my, ale podľa noriem.

Erika Piesecká, foto: Peter Kubička, Eva Švoňavová

Novembrové zasadnutie mestského zastupiteľstva sa uskutočnilo 16. 11. 2023. Termín decembrového zasadnutia mestského zastupiteľstva je 14. 12. 2023 o 9.00 hod. v Kultúrnom dome v Stupave.

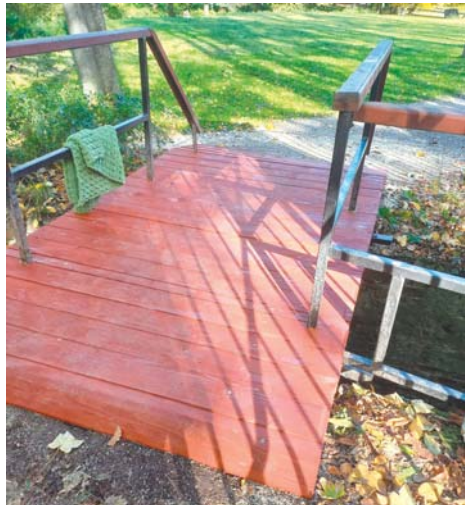
NAŠA PRACOVNÁ JESEŇ

VPS STUPAVA

Jesenné práce sa tento rok pre počasie natiahli naozaj ďaleko do novembra. Zber lístia, kosenie či orezy kríkov patrili do nášho zoznamu prác. Okrem toho sme sa venovali oprave smetných košov, osvetlenia, dopravných značiek či lavičiek, samozrejmosťou je vývoz odpadu, čistenie ulíc, chodníkov aj dažďových vpustí alebo zber odpadu v zbernom dvore.

OPRAVENÝ MOSTÍK PRI VSTUPE DO PARKU

Mnohí ste si všimli, že mostík ponad Munkáč pri vchode do parku bol prehnitý.

Precízne sme pracovali na jeho oprave a nedávno dostal finálnu podobu. Veríme, že bude opäť dlho slúžiť.

ÚPRAVA OSTROVČEKA V MÁSTE

Postupne sme pracovali aj na úprave ostrovčeka zelene v Maste. Burina je vykopaná, prerastené tuje upravené, trvalky vysadené a čaká nás ešte budovanie obrub-

níka, náter a úprava okolia starej pumpy na vodu.

STOJISKO TRIEDENÉHO ODPADU PRI KNIŽNICI JE ZRUŠENÉ

Vzhľadom na to, že na stojisku triedeného odpadu pri našej Mestskej knižnici Ruda Morica sa opakovane hromadil komunálny odpad, rozhodli sme sa pristúpiť k jeho zrušeniu. Nádoby neslúžili svojmu účelu, odpad nebolo možné odovzdať medzi triedený a zároveň sa tvoril neporiadok v okolí zastávky MHD a vchodu do knižnice. Obyvatelia bytoviek môžu na vyhodenie triede-

ného odpadu používať nádoby na to určené na stojisku pri ich bytovke, obyvatelia rodinných domov môžu využiť zber farebných vriec alebo si u nás zakúpiť nádoby na triedený odpad. Ak sa vám nahromadí viac triedeného odpadu v danom mesiaci, je možné ho odovzdať v zbernom dvore.

ZATOPENÝ PARK

Jesenné dažde upchali prietok potoka pod mostíkom v parku, čo spôsobilo vylitíe potoka a zatopenie trávnej časti parku. Po zásahu našich rýchlych kolegov sa dostal tok do normálu, ďakujeme.

PRÍPRAVY NA SVIATKY

Pred Dušičkami sme sa už tradične venovali úprave a čisteniu cintorínov. Zbierali sme popadané lístie, orezávali suché konáre či prečnievajúce kríky, čistili okolie aj vnútro cintorínov.

STUPAVA RECYKLUJE SVIEČKY

Aj tento rok nájdete na cintorínoch červené nádoby na sviečky. Stupava je totiž jedno z piatich miest, ktoré ich posúva na recykláciu, takže obaly a zvyšky vosku do nich môžete vložiť aj vy. Vyzbierané sviečky putujú na ďalšie spracovanie, vyrábajú sa z nich napríklad veľké sviece na ochranu ovocných stromov počas jarných mrazov.

Do červených kontajnerov môžete vkladať sviečky, zvyšky vosku, obaly zo sviečok aj elektrické sviečky a batérie.

Do nádob nepatrí sklo, zápalky či zvy-

šky kvetinovej výzdoby.

Spoločnosti, ktorá sa o recykláciu stará, sa takto darí každoročne vyzbierať takmer 3 tony materiálu, ktorý nemusí putovať na skládku či do spaľovne.

„PSIE“ KOŠE OPRAVENÉ

Venujeme sa aj opravám „psích“ košov. Ak chodíte venčiť a chcete mať prehľad o tom, kde sú v rámci mesta umiestnené, u nás na webe <https://www.vps-stupava.sk/> nájdete prehľadnú mapu. Rovnako na nej nájdete aj smetné stojiská, mobiliár, rozdelenie vývozu odpadu podľa dní a obvodov, ale aj miesta, kde kosíme.

AKO ODOVZDAVAŤ ZELENÝ A NADROZMERNÝ ODPAD

Zelený odpad (trávu, konáre, štiepku) odoberáme v zbernom dvore od fyzických osôb, ktoré sa preukážu občianskym preukazom.

Je potrebné ho pred dovozom vytriediť takto:

- Odpad na drvenie: haluzovina a konáre v hrúbke viac ako 1 cm.
- Odpad do kompostárne: tráva, listy, kvety, drevná štiepka, piliny, odpad z ovocia a zo zeleniny, konáriky do hrúbky 1 cm.
- Korene zo stromov, netriedený zelený odpad, prípadne zmiešaný odpad v zbernom dvore neodoberáme.

Nadrozmerný odpad delíme do dvoch skupín, aby sme ho mohli posunúť na ďalšie spracovanie. Do jednej patria koberce, matrace, čalúnený nábytok, veľké sudy a odpad, ktorý sa veľkosťou nezmesť do smetnej nádoby. Do druhej patrí nábytok, ktorý sa triedi samostatne.

Nábytok je potrebné odovzdať rozobratý na kusy bez obsahu plastových a kovových častí či skla.

Takto vytriedený zelený a nadrozsmerný odpad nám umožní ho od vás preberať aj naďalej. Ďakujeme za pochopenie.

DOBROVOLNÝ HASIČSKÝ ZBOR STUPAVA

HAVÁRIA VYSOKÉHO NAPÄTIA

Vo štvrtok 2. 11. 2023 sme pomáhali na žiadosť mesta Stupavy o 19.15 hod. s technickou pomocou pri odstraňovaní stromu, ktorý vplyvom poveternostných podmienok padol na elektrické vedenie a zachytil káble vysokého napätia na Rímskej ulici. Z tohto dôvodu bola úplne uzavretá komunikácia. Veliteľom bola na miesto udalosti privolaná poruchová služba elektrární a výšková technika Verejno-prospešných služieb mesta Stupavy. Strom bol pomocou výškového techniky odstránený, komunikácia očistená a opätovne sprepjazdená.

PÁD STROMU

Na výčiny silného vetra doplatil v piatok 27. 10. 2023 večer o 20.06 hod. ďalší strom na Malackej ulici v Stupave. Na miesto nás vyslalo

Operačné stredisko Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave. Po príchode sme zistili, že sa zlomilo viac sil-

ných konárov, ktoré zostali visieť nad vozovkou. Jednotka odstránila ohrozujúce stromy pomocou motorových píl a očistila vozovku. Doprava bola počas zásahu na mieste riadená príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky.

HASIČSKÁ KAPUSTNICA

Pozývame vás na 9. ročník tradičného vianočného podujatia – Hasičská kapustnica, ktoré organizuje Dobrovolný hasičský zbor Stupava. Pripravené bude občerstvenie v podobe kapustnice, zemiakových placiek a rôznych nápojov.

Deti, ale aj dospelí budú mať možnosť previezť sa v hasičských vozidlách a pozrieť si statickú prehliadku techniky.

Popoludní od 13.00 hod. ste všetci srdečne vítaní v priestoroch hasičskej zbrojnice. Tešíme sa na vás!

Dobrovolný hasičský zbor Stupava

Hasičská kapustnica

16.12. 2023 od 13:00
na hasičskej zbrojnici
(oproti mestskému úradu)

Pre deti aj dospelých bude možnosť previezť sa na novom hasičskom vozidle. Pripravená bude statická ukážka techniky a vybavenia zboru.

občerstvenie bude v podobe:
kapustnice, zemiakových placiek, sladkostí, alko a nealko nápojov
Srdečne Vás pozývame a tešíme sa na Vás!

ZO ZÁPISNÍKA MESTSKEJ POLÍCIE

Dňa 16. 10. 2023 bolo v čase 13.00 hod. prijaté telefonické oznámenie, že neznáma osoba oblečená v čiernom športovom odevu, s vyholenou hlavou a červeným ruksakom sa pohybovala pri ZŠ Stupava, kde sa jej podarilo odcudziť bicykel. Hliadka ihneď začala pátranie, počas ktorého sa na MsP dostavila majiteľka odcudzeného bicykla, ktorá poskytla aj podrobný popis odcudzeného bicykla a stanovila predbežnú výšku spôsobenej škody na 500 eur. Na základe zistených skutočností bola vec postúpená vyšetrovateľovi OOPZ Stupava na ďalšie konanie.

Dňa 20. 10. 2023 v čase 11.30 hod. bolo hliadke MsP Stupava telefonicky oznámené, že na ulici Devínska cesta sa v bývalej budove, tzv. matracárni, zrútila strecha vplyvom silného vetra a zasa-

huje na vozovku. Hliadka po príchode na miesto spolupracovala s už prítomnou hliadkou OOPZ Stupava pri riadení cestnej premávky a následnom odklone dopravy na Štúrovu a Hlavnú ulicu. Na miesto sa následne dostavil DHZ Stupava, ktorého pracovníci prehľadali pozostatky budovy, či sa v nej nachádzajú osoby, a taktiež boli privolaní pracovníci verejnoprospešných služieb s technikou na odstránenie trosiek strechy z vozovky.

Dňa 26. 10. 2023 v čase 13.50 hod. bolo hliadke MsP oznámené, že na Mariánskej ulici sa pod motorovým vozidlom nachádza značné množstvo motorového oleja, ktorý vyteká z motorovej časti. Majiteľ vozidla hliadke uviedol, že sa v predošlý deň snažil vyhnúť zrážke so zverou a manévrom s vozidlom vbehol do prie-

kopy, kde došlo k poškodeniu motorovej časti. Hliadka vyrozumela DHZ Stupava a majiteľ si zabezpečil odťahnutie vozidla.

Dňa 3. 11. 2023 bolo v čase 8.15 hod. prijaté telefonické oznámenie, že pri predajni potravín Jednota na Hlavnej ulici leží na zemi muž, ktorý nereaguje na žiadne podnety. Hliadka po príchode na miesto udalosti, na základe miestnej znalosti, zistila totožnosť muža, ktorý javil známky značného požitia alkoholu. V prednej časti hlavy, ako aj na temene hlavy, mal viditeľné poranenia, ktoré mohli byť spôsobené pádom, preto bola na miesto privolaná RZP, ktorá zraneného naložila a odviezla do nemocnice na vyšetrenie.

Dňa 10. 11. 2023 hliadka MsP počas vykonávania hliadkovej činnosti na Ružovej ulici zistila, že neznámy páchateľ neoprávnene manipuloval so zvislým dopravným

značením tak, že ho otočil a znemožnil tak vodičom správnu orientáciu v cestnej premávke. Hliadka na mieste preto vyhotovila fotodokumentáciu a zabezpečila privolanými pracovníkmi Verejnoprospešných služieb mesta Stupavy zosúladienie s dopravným projektom a so zákonom o cestnej premávke. Po páchatelovi MsP naďalej pátra.

Páchateľovi priestupku, ktorý zamení, pozmení, premiestni, odstráni, umiestni alebo zakryje dopravnú značku alebo iné zariadenie, ktoré je súčasťou pozemnej komunikácie, cestný správny orgán a obec v rozsahu svojej pôsobnosti uloží pokutu do 660 eur.

Preventistka Mestskej polície Stupava p. Vanáková v uplynulom období vykonala niekoľko prednášok v školských zariadeniach zameraných na tému „šikana“ a „trestnoprávna zodpovednosť“. Na pozvanie Klubu seniorov Pohoda vykonala prednášku na rôzne témy, ako sú bezpečnosť na cestách, prvá pomoc a podobne.

PRE VÄČŠIU BEZPEČNOSŤ SENIOROV

Začiatkom novembra Klub seniorov Pohoda v spolupráci s našou mestskou políciou zorganizoval besedu s preventistkou mestskej polície Katarínou Vanákovou. Hlavnou témou bola bezpečnosť seniorov.

Aké sú nástrahy a nové praktiky podvodníkov? Keď počujeme o prípadoch, ktoré sa stali, že niekto neznámym osobám odovzdal svoje celoživotné úspory, vravíme si, že nám sa to nemôže stať. Ale keď nastane reálna situácia a ovládne nás emocionálny stres, strach o blízkeho, o syna či vnuka, stať sa môže

všeličo. Katarína Vanáková povedala, aké zámienky používajú podvodníci, aby vylákali od seniorov peniaze.

Diskusia v príjemnej atmosfére bola aj o bezpečnosti na cestách a priechodoch pre chodcov či o poskytovaní prvej pomoci. Všetci sa dozvedeli o novozriadenej pobočke Ministerstva vnútra SR v Malac-

kách, kde odborníci z oblasti práva bezpečne poskytnú seniorom pomoc.

Klub seniorov Pohoda zo srdca ďakuje pani Katke za veľmi užitočné informácie.

Seniori, pozor, Polícia Slovenskej

republiky neustále vyzýva občanov, aby neverili osobám:

- ktoré tvrdia, že sú pracovníci Slovenskej pošty a nesú vám preplatok;
- ktoré tvrdia, že sa nachádzate v nebezpečnosti a niekto vás chce okradnúť;
- ktoré sa predstavujú ako policajti a vyzývajú vás, aby ste peniaze a cennosti, ktoré máte, vložili do tašky a vyhodili z okna alebo odovzdali neznámej osobe;
- ktoré sa predstavujú ako lekári či policajti a oznámia vám, že váš príbuzný mal alebo zapríčinil dopravnú nehodu, pri ktorej sa zranil spolu s inými osobami, a s úrno potrebuje peniaze.

rr

OZNAMY MESTA

Mesto Stupava, Hlavná ul. 1/24, 900 31 Stupava, ZVEREJŇUJE ZÁMER odplatného prevodu trvale prebytočného majetku mesta Stupavy ako prípad hodný osobitného zreteľa podľa § 9a ods. 8 písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov a podľa § 17 VZN mesta Stupavy č. 1/2016 o zásadách hospodárenia a nakladania s majetkom mesta:

predmet prevodu: novovytvorený pozemok reg. „C“ KN parc. č. 4276/6 s výmerou 4 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 1/1 k celku, vytvoreného ako diel č. 5 geometrickým plánom č. 2014-14/2023 oddelením od pozemku reg. „E“ KN parc. č. 4270 s výmerou 13 m², druh pozemku: orná pôda, evidovanom Okresným úradom Malacky, katastrál-

ným odborom, na LV č. 4551 pre katastrálne územie: Stupava, obec: STUPAVA, okres: Malacky, s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 1/1 k celku v prospech vlastníka mesta Stupavy, a to formou kúpnej zmluvy do majetku Slovenskej republiky, Železnice Slovenskej republiky, so sídlom Klemensova 8, 813 61 Bratislava, za kúpnu cenu 44,52 eura/m², t. j. celkom 178,08 eura za celý predmet prevodu v zmysle ZP č. 65/2023. Dôvod hodný osobitného zreteľa: majetkovo-právne vyrovnanie častí pozemkov vo vlastníctve mesta Stupavy pre stavbu „ŽSR, Modernizácia železničnej trate Devínska Nová Ves – štátna hranica SR/ČR stavba A“.

Zámer odplatného prevodu prebytočného majetku mesta Stupavy bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Stupave uznesením Mestského zastupiteľstva v Stupave č. 162/2023 dňa 19. 10. 2023.

V zmysle ustanovenia § 9a ods. 8, písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov

ZVEREJŇUJE ZÁMER predaja prebytočného majetku mesta Stupavy z dôvodu hodného osobitného zreteľa: **predmet predaja:** formou zmluvy o budúcej kúpnej zmluve s tým, že žiadateľovi vznikne právo na uzatvorenie kúpnej zmluvy do 30 dní od právoplatnosti kolaudačného povolenia na stavbu čerpacej stanice. Ak čerpacia stanica nebude skolaudovaná do 3 rokov od podpisu zmluvy o budúcej zmluve – zmluva o budúcej zmluve zanikne.

Časť pozemku reg. „C“ KN parc. č. 1054 s celkovou výmerou 486 m², druh pozemku: ostatná plocha, evidovaného Okresným úradom Malacky, katastrálnym odborom na LV č. 2783 pre k. ú. Mást, obec: STUPAVA, okres: Malacky, vo vlastní-

ctve mesta Stupavy s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 1/1 k celku, a to s výmerou cca 113 m², a to podľa GP, ktorý na vlastné náklady dá vyhotoviť žiadateľ, v prospech žiadateľa ako kupujúceho J & J Property Invest, s. r. o., Stará Vajnorská 4, 821 04 Bratislava. Dôvod hodný osobitného zreteľa spočíva v usporiadaní právnych vzťahov k pozemku vo vlastníctve mesta, ktorý žiadateľ nevyhnutne potrebuje na vybudovanie čerpacej stanice pohonných hmôt, najmä na účely zriadenia dodatočných parkovacích miest, ktoré budú slúžiť ako miesta pre nabíjanie motorových vozidiel na elektrický pohon. Zámer predaja prebytočného majetku mesta Stupavy, ako prípad hodný osobitného zreteľa, bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Stupave uznesením Mestského zastupiteľstva v Stupave č. 132/2023 dňa 14. 9. 2023.

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA STUPAVY

Mestské zastupiteľstvo schválilo Komunitný plán sociálnych služieb mesta Stupavy do roku 2030.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, ktorou sa na úrovni krajov, miest a obcí plánujú sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifickým požiadavkám a potrebám jednotlivých občanov. Ide o otvorený proces zisťovania potrieb, zdrojov a hľadania optimálnych riešení v oblasti sociálnych služieb. Základom komunitného plánovania sociálnych služieb je spolupráca zadávateľov (obec) s užívateľmi (klienti) a poskytovateľmi sociálnych služieb (inštitúcie, organizácie) pri tvorbe plánu. Mesto Stupava využilo túto metódu pri tvorbe Komunitného plánu sociálnych služieb (KPSS) mesta Stupavy (2023 – 2030), aby tak spoločne s občanmi vytvorilo realistický

plánovací dokument. Na dokumente sa pracovalo od apríla tohto roka a po schválení a pripomienkovaní na rôznych úrovniach bol dokument nakoniec schválený aj zastupiteľstvom.

KPSS mesta Stupavy (2023 – 2030) je základným rozvojovým dokumentom v oblasti poskytovania sociálnych služieb na území mesta Stupavy. Tento dokument je otvorený novým návrhom a zmenám. Predovšetkým v prípade, ak vznikne nová alebo zvýšená potreba riešenia sociálnych problémov, ktorá sa prehodnotí vzhľadom na aktuálne možnosti riešenia. KPSS mesta Stupavy (2023 – 2030) obsa-

jú úvery u mladých rodín alebo jednotlivcov, neschopnosť občanov platiť za prenájom bytov alebo poskytnuté bývanie, predovšetkým u rodín s malými deťmi alebo rodín s jedným zdrojom príjmu.

Ohrozenou skupinou môžu byť aj

zosúladať s prebiehajúcimi a s pripravovanými zmenami v systéme dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti.

– Posilňovať kvalitu poskytovanej opatrovateľskej služby a kombinovať túto sociálnu službu s inými podporovnými sociálnymi službami a službami domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS).

– Pomôcť dobudovať a prepojiť služby krízovej intervencie pre občanov ohrozených sociálnym vylúčením a prostredníctvom týchto sociálnych služieb ich vrátiť do dôstojného života a pracovného procesu v čo naj-

STÁLE SÚ V NAŠICH SRDČIACH

Členky Klubu seniorov Pohoda Elena Jadudová a Vierka Štefková navštívili pri príležitosti mesiaca úcty k starším členky klubu, ktoré pre svoj vysoký vek, resp. pobyt v zariadení DSS, už nemôžu navštevovať náš klub. Odovzdali im balíčky sladkostí a jabĺčka, ktoré, tak ako po minulé roky, na

túto príležitosť nezištne poskytol pán Ján Tomašek zo Stupavy.

Babičkám balíčky vyčarili úsmev na tvári, ale ešte viac ich potešila osobná návšteva a vedomie, že na nich „pohodáci“ stále myslia, s láskou na nich spomínajú a majú ich vo svojich srdciach.

Pánovi Tomaškovi za prejavenu spolupatričnosť zo srdca ďakujeme.

Elena Jad'ud'ová, vedúca klubu Pohoda,
foto: autorka

huje okrem iného prehľad už existujúcich sociálnych služieb, ktoré poskytuje mesto Stupava, ale aj iné organizácie pre občanov mesta. Zároveň je v tomto dokumente plánovaný aj rozvoj nových sociálnych služieb, ako aj zvyšovanie kvality a rozsahu už existujúcich sociálnych služieb. KPSS obsahuje finančný a časový plán, čo je veľmi dôležité pre to, aby sa mohol za celé plánované obdobie aj realizovať.

KPSS mesta Stupavy (2023 – 2030) sa so svojimi plánovanými službami zameriava na fyzické osoby v dôchodkovom veku, fyzické osoby zdravotne postihnuté, fyzické osoby v krízovej sociálnej situácii, rodinu a dieťa v krízovej sociálnej situácii, rodinu s maloletým dieťaťom a mládež od 13. – 20. roku veku života.

Ekonomická kríza, spôsobená pandemiou COVID-19, energetickou, surovinovou a potravinovou krízou, vojenské konflikty vo svete a neustále zdražovanie základných potravín, služieb a hypoték v SR môžu priamo a nepriamo ovplyvňovať potrebu sociálnych služieb aj v meste Stupave. Niektorí z občanov sa totiž môžu zaradiť medzi osoby ohrozené sociálnym vylúčením a ocitnúť sa tak v krízovej sociálnej situácii. Je pravdepodobné, že nastane neschopnosť obyvateľov doplácať/platiť za sociálne služby. So sociálnou oblasťou súvisí aj bývanie, kde môže nastať neschopnosť splácať

seniori, predovšetkým tí, ktorí žijú v jednoosobovej domácnosti.

Na toto všetko musí reflektovať KPSS mesta Stupavy (2023 – 2030) ako s rozsahom poskytovaných služieb, tak personálne a finančne. Tiež má snahu podporovať aktivity neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta, ktorí poskytujú také sociálne služby, ktoré samotné mesto Stupava nedokáže zabezpečiť.

KPSS mesta Stupavy pre roky 2023 – 2030 je postavený na nasledujúcich pilieroch:

– Sociálne služby pre fyzické osoby, ktoré dosiahli dôchodkový vek, a fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom poskytovať prevažne ambulantnou a terénnou formou. Dobudovať sociálne služby, ktoré by pomohli udržať tieto fyzické osoby – občanov mesta Stupavy, čo najdlhšie v domácom prostredí.

– V KPSS navrhované sociálne služby

širšom možnom rozsahu. Zapájať do riešenia úloh vo väčšej miere neverejných poskytovateľov.

– Zameriavať sa na komplexnosť sociálnych služieb pre cieľové skupiny, a to od prevencie cez akútne riešenia problémov až po cestu trvalého riešenia a udržateľnosti v sociálnych službách.

– Terénnu sociálnu službu krízovej intervencie zamerať na deti, mládež a rodiny ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením, na domáce násilie, týrané ženy a deti. Personálne posilniť výkon v oblasti sociálnych služieb v meste Stupave prostredníctvom sociálnych terénnych pracovníkov.

– Podporovať udržanie zamestnanosti rodičov vytváraním potrebných služieb (nielen sociálnych) pre deti a rodinu.

– Umožniť fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom využívať kultúrne a spoločenské aktivity v meste, umožniť im bezpečný pohyb v oddychových zónach, na chodníkoch a priechodoch pre chodcov. Napomáhať debarierizovať verejné budovy, inštitúcie a organizácie.

Kompletnú a aktuálnu schválenú verziu KPSS mesta Stupavy (2023 – 2030) si môžu občania prečítať na:

Katarína Ikrényiová,
koordinátorka prípravy
a zostavovateľka KPSS

10 OTÁZOK MONIKE VRÁBELOVEJ

Z REFERÁTU EVIDENCIE OBYVATEĽOV ODDELENIA VŠEOBECNEJ A VNÚTORNEJ SPRÁVY MSÚ STUPAVA

Ako dlho už pracujete v tomto referáte?

Tento rok to bolo 13 rokov. A práca ma stále baví. Na úrade pracujem celkovo už 22 rokov, nastúpila som sem ako zástupkyňa matrikárky. Naše oddelenie denne pracuje s ľuďmi. Obvykle je to práca s úsmevom na oboch stranách.

Čo všetko u vás vybaví obyvatelia nášho mesta?

Je to predovšetkým oblasť trvalého alebo prechodného pobytu. Prichádzame do kontaktu s údajmi obyvateľov vo všetkých dôležitých milníkoch ich života od narodenia, uzatvorenia manželstva, odhlásenia z pobytu alebo úmrtia. Vitáme deti pri narodení a s inými sa lúčime na ich poslednej ceste.

Aká je aktuálna situácia v Stupave? Viac ľudí sa odhlasuje alebo prihlasuje?

Viac ľudí sa prihlasuje ako odhlasuje, aj keď v poslednej dobe sa ich odhlásilo viac, ako bolo bežné v minulých rokoch.

Stupava eviduje 12 604 obyvateľov, ale reálne ich je oveľa viac. Prečo si myslíte, že sa viac ako 3 500 ľudí na trvalý pobyt neprihlásilo?

Majú na to rôzne dôvody. Niektorí pracujú v Bratislave a museli by chodiť na úradu na opačnú stranu – teda do Malaciek. Ďalší nechcú mať lekárov v Malackách alebo v Stupave. Nájdu sa aj takí, ktorí sa nechcú do iného okresu prehlásiť kvôli firme. Iným prechádzajú začiatkové písmená MA na ŠPZ ich auta... aj keď teraz po novom to už problém nebude. Niekomu sa zase zdá, že vybavovať si nové doklady je príliš náročné. Iní zas bývajú v podnájme a majitelia im nechcú dať súhlas s prihlásením na pobyt. Najviac mi je ľúto, keď sa neprihlásia na trvalý pobyt ľudia, ktorí majú v Stupave vlastnú nehnuteľnosť a aj tu reálne bývajú. Mesto tým dochádza každoročne o nemalé peniaze z podielových daní.

A je to prihlásenie naozaj náročné?

Určite už nie tak, ako to bolo v minulosti. Naša oblasť pobytu je pripojená na register

fyzických osôb. V praxi to znamená, že ihneď po prihlásení vidí zmenu napríklad polícia, zdravotné poisťovne, sociálna poisťovňa... Na políciu od nás nepotrebuje žiadny papier, vykladajú si zmenu v počítači. O nový občiansky preukaz môžete požiadať napríklad v jednom policajnom oddelení a vyzdvihnúť v inom alebo si dať nový občiansky preukaz poslať kuriérom domov. V pase, vo vodičskom preukaze ani na kartičke poistenca adresa nie je, tie meniť netreba. V našom oddelení máme k dispozícii pomocný leták, ako v takýchto prípadoch postupovať, takže netreba nič zisťovať a hľadať. Všetko potrebné sa dá nájsť tiež na webe mesta. Radi poradíme občanom s prihlásením alebo čimkoľvek, čo sa týka našej agendy, aj telefonicky.

Predsa len – máte nejakú radu, čo urobiť, prípadne neurobiť?

Ak sa niekto príde prihlásiť na trvalý pobyt,

asi by som mu poradila, aby si najskôr skontroloval, či je už na katastrálnom portáli zapísaný ako vlastník nehnuteľnosti. Nestačí len podať návrh na vklad do katastra a ihneď sa ísť prihlásiť na pobyt. Dôležité je aj to, že ak nie ste vlastníkom nehnuteľnosti, potrebujete mať súhlas všetkých spoluvlastníkov, nepostačí len jeden súhlas jedného z nich. Ak prídu všetci osobne, nepotrebujú mať osvedčený súhlas s prihlásením pobytu. A ešte jedna rada – nech nečakajú na skončenie platnosti starého občianskeho preukazu. Treba sa prísť prihlásiť s ešte platným občianskym preukazom.

Ako vediete evidenciu obyvateľstva?

Všetko máme v počítači, ale robíme aj ďalšie zálohy. Každý zápis je aj na evidenčnej karte obyvateľa.

V októbri ste pripravovali občiansky obrad prijímania nových malých občanov Stupavy...

Áno, vždy na jar a na jeseň pán primátor oficiálne prijíma malé detičky, ktoré majú v deň svojho narodenia trvalý pobyt v Stupave. Aj tentoraz to boli veľmi pekné chvíľky, a to nielen pre desiatku malých detí – päť dievčat a päť chlapcov.

V oddelení ste dve Vrábelové. Ste rodina?

Nie, je to náhoda. Sme menovkyne.

Prezradíte nám, aký je váš relax po pracovnej dobe?

Keďže jedna z mojich sestier má malé detičky, tak je to relax v ich spoločnosti. Vzácna je pre mňa každá chvíľa, ktorú môžem stráviť so svojou rodinou. A, samozrejme, relaxom je aj naša záhradka, kvety, turistika a prechádzky v lese, najmä keď rastú huby. Rada trávim čas výletmi po Slovensku, návštevou divadla alebo dobrého koncertu.

Eva Švoňavová, foto: autorka

OZNAMY MESTA

ZMENA TLAČIVA

Vážení občania, dávame do pozornosti zmenu v tlačivách na podanie priznania k dani z nehnuteľností a k dani za psa na základe oznámenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/013135/2023-726 o vydaní vzoru tlačiva priznania k dani z nehnuteľností, k dani za psa, k dani za predajné automaty a k dani za nevýherné hracie prístroje.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky podľa § 99d ods. 4 zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov na zabezpečenie jednotného postupu pri podávaní priznania k dani z nehnuteľností, k dani za psa, k dani za predajné automaty a k dani za nevýherné hracie prístroje podľa zákona č. 582/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov vydalo vzor tlačiva priznania k dani z nehnuteľností, k dani za psa, k dani za predajné automaty a k dani za nevýherné hracie prístroje.

Nový vzor č. MF/013135/2023-726 tlačiva priznania k dani z nehnuteľností, k dani za psa, k dani za predajné automaty a k dani za nevýherné hracie prístroje sa použije pri podávaní priznania u daňovníkov, ktorým daňová povinnosť vznikla najskôr 1. septembra 2023 (t. j. napríklad: občan, ktorý nadobudne nehnuteľnosť dedením alebo vydražením, alebo si zaobstará nového psa, musí podať priznanie do 30 dní od vzniku daňovej povinnosti už na novom tlačive).

Nový vzor č. MF/013135/2023-726 tlačiva priznania k dani z nehnuteľností, k dani za psa, k dani za predajné automaty a k dani za nevýherné hracie prístroje sa použije pri podávaní priznania u daňovníkov, ktorým daňová povinnosť vznikla alebo zanikla v priebehu roka 2023 (t. j. napríklad: občan, ktorý v priebehu roka 2023 kúpil/predal/alebo mal iné zmeny v nehnuteľnostiach, je povinný podať si priznanie v termíne 1. 1. – 31. 1. 2024 na novom tlačive).

[Upozorňujeme občanov, že v prípade podania priznania k dani z nehnuteľností a k dani za psa na nesprávnom \(starom\) tlačive bude toto priznanie neplatné a bude sa považovať za nepodané.](#)

[čive bude toto priznanie neplatné a bude sa považovať za nepodané.](#)

Tlačivá na priznanie k dani z nehnuteľností a k dani za psa sú:

- **zverejnené spolu s poučením na ich vyplnenie** na webovej stránke mesta www.stupava.sk
- alebo si ich môžete **prevziať na Mestskom úrade, Hlavná 1/24, kancelária č. 1.15.**

Vyplnené priznanie k dani z nehnuteľností a k dani za psa musí obsahovať vlastnoručný podpis daňovníka (nie kópiu/sken). Podať vyplnené priznanie môžete poštou, elektronicky prostredníctvom portálu www.slovensko.sk alebo do schránky s označením „podateľňa“, ktorá sa nachádza pri vchodových dverách do úradu. **Tlačivo nie je možné zaslať e-mailom.**

Bližšie informácie vám poskytne v ekonomickom odd., referát dane z nehnuteľnosti (kanc. č. 1.15), na tel. čísle 02/6020 0918, prípadne e-mailom: michaela.valentova@stupava.sk dominika.mistinova@stupava.sk

Upozornenie na daňové nedoplatky

Mesto Stupava ako správca miestnych daní a poplatkov upozorňuje občanov na zaplatenie nedoplatkov na dani z nehnuteľností, na dani za psa, na dani za užívanie verejného priestranstva, poplatku za rozvoj a poplatku za komunálny odpad za rok 2023, prípadne predchádzajúce roky.

Touto cestou vyzývame všetkých daňovníkov a poplatníkov, ktorí doposiaľ daň z nehnuteľností, daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, poplatok za rozvoj a poplatok za komunálny odpad neuhradili, aby si túto povinnosť splnili najneskôr v lehote uvedenej v rozhodnutí (resp. do 31. decembra 2023), a to buď zaplatením v pokladnici Mestského úradu v Stupave, alebo prevodom na účet mesta Stupavy.

V prípade, ak si dlžníci svoje záväzky do uvedeného termínu nespĺnia, ich zoznam bude v súlade so zákonom zverejnený na webovej stránke mesta a správca dane pristúpi k vymáhaniu nedoplatkov v zmysle exekučného konania.

VÝTVARNÍCI V SCHAUBMAROVOM MLYNE

Žiaci druhej časti štúdia výtvarného odboru ZUŠ v Stupave si začiatkom októbra spravili malú exkurziu do Pezinka. Ich cieľom bol Schaubmarov mlyn, ktorý je súčasťou Slovenskej národnej galérie a okrem stálej expozície panského vodného mlyna z 18. storočia ponúka aj pohľad na súčasné umenie formou výstav spojených s workshopmi.

Prebiehajúcou výstavou počas návštevy našich študentov bola prezentácia sochárskych prác naprieč storočiami s názvom Na kusy. Diela starého umenia tak mohli žiaci vidieť v kontraste s moderným a so súčasným umením, ktoré poukazuje na popularitu ľudského torza ako symbolu doby v modernom sochárstve. Mohli si porovnať materiálové diela a objekty z rôznych médií doplnené o umeleckú a dokumentárnu fotografiu, experimentálny film, akciu a inštaláciu.

sa naši žiaci dozvedeli podstatné veci o ideách v súčasnom umení sochy a o mnohých skrytých súvislostiach. Počas prvej aktivity dokreslovali torzám sôch chýbajúce časti a v druhej časti workshopu tvorili odtlačky svojich dlaní, ktoré vyzerali nakoniec ako malé brošne s jedinečnými čiarami života. V nádhernom prostredí dvora barokovej usadlosti sme strávili príjemné a tvorivé doobedie. Náš plán ísť si opekať do ovocného sadu plného starých stromov nám prekazil intenzívny dážď. Verím, že sa sem všetci radi vrátíme nielen za umením, ale aj za jedinečným miestom dýchajúcim históriou.

Petra Ševčíková, foto: autorka

Odtlačky dlaní

Vďaka skvelej galerijnej pedagogičke a sprievodkyni Mgr. art. Lucii Kotvanovej

internet • televízia • hlas

DARUJTE SI BALÍK
ISTOTY, KVALITY A STABILITY!
PRE VÁŠ ODDYCH, PRÁCU AJ ZÁBAVU.

od **11,90€**
ISPER INTERNET

od **5€**
V BALÍKU S INTERNETOM.

VOLNOSŤ A FÉROVÉ CENY S VIAZANOSŤOU AJ BEZ PRE VÁŠ DOM, BYT, CHALUPU ALEBO PODNIKANIE.

☎ 0902 532 989 ✉ obchod@isper.sk 🌐 www.isper.sk 📱 @isper.sk 📧 isper_svk

KAM PUTUJE POUŽITÉ OBLEČENIE?

Podľa odborných štúdií nám vydrží jeden kus oblečenia priemerne tri roky. Potom skončí na skládke, v lepšom prípade smeruje do charity či kontajnerov určených na zber oblečenia.

Čo sa stane s oblečením, ktoré je poškodené, vynosené a nik oň nemá záujem? To bola hlavná téma prednášky o textile a textilnom odpade Fast fashion, ako i následnej diskusie s Máriou Wagerovou z Únie miest Slovenska, na ktorej sa začiatkom októbra zúčastnili žiaci 8. ročníkov našej základnej školy. Žiaci si pozreli prezentáciu o produkcii drahých módných značiek, dozvedeli sa, kde končí tovar, ak sa nepredá, sledovali cestu odevu, ktorý bol odovzdaný do zberného kontajnera. Prednášku sme ukončili diskusiou na témy: kde deti nakupujú, ako často nakupujú a ako dať veciam druhú šancu.

Zát'az pre životné prostredie

A prečo by malo oblečenie dostať druhú šancu? Odpoveď je jednoduchá – pretože má

veľký vplyv na znečistenie životného prostredia. Odpad je v textilnom odvetví obrovský, ide o druhý najšpinavší priemysel na svete. Riešením je dávať oblečeniu druhú šancu. Naučme seba a všetkých ľudí, že ak majú v skrini pekné oblečenie, no nenesia ho, nemusia ho nutne vyhadzovať do komunálneho odpadu. Dajme mu druhú šancu.

Táňa Šeniglová, foto: Renáta Černá

POČÚVAJ MA!

Žiaci druhého stupňa našej základnej školy sa koncom septembra zúčastnili na divadelnom predstavení pre deti a mládež venovanom boju proti násiliu a kyberšikane. Veríme, že nikoho nenechalo bez zamyslenia sa nad dôsledkami tohto dnes veľmi rozšíreného násilia medzi deťmi a mládežou.

Ústrednou témou príbehu dvoch mladých ľudí bolo, ako kyberšikana ovplyvnila ich osudy. Pre lepšie pochopenie celej problematiky bolo predstavenie plné videoprojekcie a tieňohry naštu-

dované s využitím výrazových prostriedkov, ktoré sú deťom v tomto veku blízke – spôsob reči, hudba v štýle hip hopu a rapu.

Navzájom sa počúvať

Deti nám mnohokrát o svojom šikanovaní nič nepovedia. Žijú si svoje vlastné životy, ktoré si chcú riadiť po svojom. Nemôžeme však byť k nim ľahostajní a musíme sa naučiť navzájom sa počúvať a komunikovať medzi sebou. Aj toto divadelné predstavenie preto deťom ukázalo, aké môže mať šikanovanie následky a ako naň reagovať.

U žiakov malo divadelné predstavenie veľký úspech a na triednických hodinách sa budú touto problematikou zaoberať formou pracovných listov a diskusie.

A. Kubickšková

JABLKOVANIE

Naša Materská škola na Ružovej ulici si pri príležitosti Dňa pôvodných odrôd jablák zorganizovala deň s názvom JABLKOVANIE a deti ho strávili v znamení jablák. Už počas ranných hier im šikovná pani učiteľka pripravila aktivity týkajúce sa jablčok. Počas celého dňa pokračovali, poháňané zvedavosťou, radostným púťovaním po triedach pri plnení piatich jablkových úloh – hľadali dvojice, triedili, prenášali, dopĺňali, prevliekali. V každej triede ich čakala jedna úloha, na ktorú sa dychtivo vrhli a hravo ju vyriešili. Za jej splnenie získali časť puzzle označenej číslom – každá trieda zbierala inú farbu. Po splnení úloh sa všetci zišli v jedálni, deti si ponamáhalo hlavičky a spoločnými silami poskladali farebné puzzle podľa čísel do tvaru veľkého megajabla. Za svoju šikov-

nosť boli odmenené jablčkovým džúsom a jablčkovno-škoricovou štrúdlou. Užili si kopu zábavy a na olovrant si vychutnali jablkové pitie, ktoré upiekli naše pani kuchárky. Už teraz sa tešíme sa na ďalší ročník. A nezabúdajte denne na jedno jablčko.

Janette Muškátová, foto: Simona Ivanová

DIGITÁLNE DETI

V dnešnej digitálnej dobe je bežné vidieť aj malé deti za počítačom či so smartfónom v ruke. Napriek tomu, že technológie poskytujú nekonečné možnosti vzdelávania, zábavy a komunikácie, je dobré vedieť, ako ich používať bezpečne a zodpovedne.

Potrebné je preto zvažovať typ a rozsah využívania zariadení primerane k veku a zrelosti dieťaťa. Rodičia menších detí môžu vybrať zariadenia a aplikácie navrhnuté špeciálne pre konkrétnu vekovú skupinu, umožňujúce rodičovskú kontrolu, či stanoviť deťom obmedzený prístup na internet. Kým dieťa nie je dostatočne zrelé, aby pochopilo a vnímalo riziká online sveta a sociálnych sietí, je pre neho lepšie, ak im nebude vystavené. Aj tu platí, že sloboda ide ruka v ruke so zodpovednosťou a na tú jednoducho treba istý vek a vyspelosť.

Bezpečnosť je prvoradá

Ak sa už rodičia s dieťaťom dohodnú, že môže využívať technológie či internet, je dobré nepodceniť prípravu na tento krok. Hlavnú úlohu v nej, samozrejme, hrá bezpečnosť. Rodičia by mali dieťaťu vysvetliť riziká zdieľania osobných údajov, fotografií či lokalít, ktoré dieťa navštevuje. Je dobré tiež dieťa naučiť rozoznať nechcené správy či nevhodný obsah, ktorý sa k nemu môže aj napriek obozretnosti dostať. Samozrejme, aj naďalej je ideálne sledovať dohodnutý čas, ktorý dieťa za zariadeniami trávi, povzbudzovať ho, aby trávil čas aktívne, spoločensky a s priateľmi. Nezabudnite mu vytvárať pod-

dôležité, aby ste boli ostražití a nezabudli na základné digitálne pravidlá:

1. Predstavte deťom riziká

Je dôležité dieťa naučiť, čo je vhodné a nevhodné online správanie, čo je kyberšikana, prečo je rizikové zdieľať osobné údaje a podobne. Rovnako je dobré povedať mu, na koho, okrem vás, sa môže obrátiť, ak sa na internete stretne s niečím, čo ho znepokojuje alebo ohrozuje.

2. Rozprávajte sa

Je to náročná úloha, ale venujte sa online svetu svojho dieťaťa. Zaujímajte sa, aké hry hrá, s kým si píše, prejavte úprimnú snahu pochopiť, čo a prečo ho baví. Pýtajte sa na jeho radosť aj obavy, budete tak mať prehľad, ak sa bude diať niečo rizikové.

3. Stanovte si hranice

Hranice pre čas strávený pred obrazovkou, online aktivity a používanie sociálnych médií vám pomôžu predchádzať opakovaným konfliktom a hádkam. Budte pri ich dodržiavaní konzistentní, ale zároveň vytvorte dieťaťu priestor na to, aby si svoj dohodnutý čas vyčerpalo, ak má splnené povinnosti či úlohy.

4. Používajte rodičovskú kontrolu

Mnohé zariadenia a aplikácie majú zabudovanú rodičovskú kontrolu, ktorá obmedzuje prístup k nevhodnému obsahu a monitoruje ich používanie. Nezabudnite ich nastaviť tak, aby vám pomáhali eliminovať riziká.

5. Bud'te informovaní

Udržiavajte si prehľad o najnovších online rizikách a trendoch, ako je kyberšikana alebo grooming. Zistite, ako reagovať, ak sa vaše dieťa stane obeťou.

6. Podporujte digitálnu gramotnosť

Pomôžte svojmu dieťaťu rozvíjať schopnosti kritického myslenia a mediálnej

mienky a motivovať ho k tomu, aby svet spoznávalo aj mimo obrazovky. Stále by na prvom mieste mali byť rozhovory, čítanie, spoločné hry či výlety a tvorivá hra.

Základné pravidlá

Samozrejme, online svet a hry nemusia byť len strašiakom. Môžu sa stať cenným prínosom pre vzdelávanie, zábavu či kontakt so vzdialenými príbuznými. Je však

gramotnosti, aby sa mohlo orientovať v digitálnom obsahu a rozlišovať medzi skutočnými a falošnými informáciami.

7. Bud'te príkladom

Deti sa učia aj od vás, preto sa uistite, že vaše vlastné používanie technológií je zodpovedné a bezpečné, aby ste svojmu dieťaťu dali pozitívny príklad.

Silvia Nagyová, foto: švo

RUŽOVÝ MESIAC

Mesiac október je každoročne venovaný povedomiu o rakovine prsníka. Na Slovensku je stále veľmi veľa žien, ktoré nevedia o tom, že je možné predchádzať rakovine prsníka správnou životosprávou a správnym životným štýlom. Mnohé nevedia ani to, že pravidelné preventívne a skriningové mamografické vyšetrenie môže zachrániť ich zdravie a život.

Komisia zdravotníctva a sociálnych vecí Mestského úradu Stupava preto zorganizovala v spolupráci s neinvestičným fondom Ružová stužka, O. Z. Amazonky a Europa Donna Slovensko besedu pod názvom: Čo všetko ste nevedeli... Interaktívna beseda s MUDr. Alenou Kállayovou bola v pondelok 24. októbra

v malej sále MKIC. Stretli sa tu ženy, ktoré sa chceli rozprávať o tom, ako predchádzať rakovine prsníkov a nebáli sa pýtať. Nebolo ich veľa, ale číslo, ktoré hovorí o tom, že veľa žien na preventívne prehliadky nechodí – je alarmujúce.

Prečo je skriningová mamografia dôležitá?

Pravidelné skriningové mamografické vyšetrenie žien, ktoré nemajú žiadne problémy s prsníkmi, dokáže u niektorých zistiť rakovinu prsníka úplne na začiatku vzniku, keď má 3 – 7 mm. Takéto malé ložisko rakoviny ešte nevytvára metastázy, a preto je veľmi dobre liečiteľné. Takéto ložiská vie odhaliť iba skriningová mamografia.

Štatistika úmrtí na Slovensku je hrozná, koľko žien zomrie za rok?

Čísla sú naozaj vysoké. Je to viac ako 900 žien ročne, ale 300 žien za rok by sme vedeli zachrániť, keby sa každá slovenská žena starala o svoje zdravie a vyu-

žívala všetky preventívne vyšetrenia, na ktoré má nárok bezplatne.

Prečo je to potrebné?

Ženy chodia na vyšetrenie prsníkov často až vtedy, keď majú problém. Či už sú to bolesti, alebo si nahmatávajú hrčku. Zo strachu pred diagnózou často vyšetrenie odkladajú. Výsledok? Dlhodobý zbytočný stres, pretože napríklad nejde o závažnú zmenu, ktorá by ohrozovala život. V prípade, ak skutočne ide o onkologické ochorenie, takýto postoj znižuje šancu ženy na kompletne vyliečenie, ako aj na záchranu.

Je dôležité samovyšetrenie?

Áno, určite. Správne samovyšetrenie je prvý krok v pretekoch s časom.

Môžeme svojmu zdraviu prospieť aj výberom správnej stravy?

Starajte sa o seba zvonku aj zvnútra. Viete, že v stupavskom zelé je optimálna kombinácia vitamínov?

Eva Švoňavová, foto: Peter Bálik

Dream Care
Clinique
Estetická klinika

Malé námestie 13, Malacky
www.dcc.sk, ☎ 0911 600 380

KAŠTIEĽ V ČUNOVE ODKRYL SVOJE TAJOMSTVÁ

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) finišuje v Čunove výstavbu unikátneho environmentálneho a vzdelávacieho centra. Kaštieľ bol natolko schátraný, že musel prejsť komplexnou rekonštrukciou. Tá odkryla aj vzácne nástenné maľby.

„**R**ekonštrukčné práce sa blížila k úspešnému záveru. Národná kultúrna pamiatka dostane novú dušu a nový obsah. Vytvoríme v ňom unikátne ekocentrum, ktoré v regióne dlhodobo absentuje. Okrem toho, že sa stane hlavným ekoturistickým centrom regiónu, plniť bude aj nadnárodnú funkciu a slúžiť pre širokú verejnosť každej vekovej kategórie. Veľmi príjemným prekvapením bolo pre nás, že počas rekonštrukcie sa nám podarilo odkryť a obnoviť ručne malované neskorobarokovo-klasicistické fresky,“ priblížil predseda BSK Juraj Droba.

Nástenné maľby z 19. storočia

„Reštaurátorský výskum identifikoval vo všetkých troch miestnostiach na primárnej barokovej omietkovej vrstve monochrómnou bielu povrchovú úpravu, ktorá bola prekrytá mladšou omietkovou

vrstvou s neskorobarokovo-klasicistickou ručne malovanou výzdobou s krajinársko-rastlinnými motívami, datovanou do začiatku 19. storočia, a to konkrétne z roku 1807. V náročnej tretej miestnosti bola sondážou na spomínanej neskorobarokovo-klasicistickej vrstve zistená ešte jedna hodnotná kultúrna vrstva, datovaná do obdobia okolo polovice 19. storočia, s nástennými maľbami s rastlinnými motívami,“ spresnila Natália Ferusová z Krajského pamiatkového úradu (KPÚ) v Bratislave.

ných prvkov a obnova časti predstavaného portiku kaštieľa.

Komplexná rekonštrukcia

Barokovo-klasicistický kaštieľ v Čunove, tzv. Szapáryho kaštieľ, bol postavený na mieste staršieho kaštieľa v tretej štvrtine 18. storočia (v období 1757 – 1781). Vedľa kaštieľa stojí dvojpodlažná renesančná sýpka s valenými lunetovými klenbami v úrovni 1. NP a dreveným trámovým stro-

pom na 2. NP. Oba objekty sú evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR ako národná kultúrna pamiatka.

Komplexná rekonštrukcia kaštieľa v Čunove pozostáva z troch častí – obnovy čunovského kaštieľa, obnovy sýpky a revitalizácie príľahlej záhrady. Na

Z minulosti do dnešných dní

Existencia malieb vo vybraných miestnostiach kaštieľa bola odhalená už v roku 1975 odbornými pracovníkmi vtedajšej MSPS. Uvedený výskum mal byť podkladom pre obnovu kaštieľa, ku ktorej v súvislosti s nástupom nového režimu po roku 1989 nakoniec nedošlo. V roku 2010 prebehol opätovne pamiatkový, architektonicko-historický výskum.

Maľby boli výrazne poškodené neskoršími zásahmi, nakoľko boli v priebehu 20. storočia prekryté ďalšou vrstvou omietky s náterovými vrstvami. Napriek tomu je jasne čitateľný krajinársko-poľnohospodársky motív s vyobrazením girland obilia, lúčnych a poľných kvetov, ovocných stromov, hláv zvierat a pod.

V súbehu s komplexnou obnovou kaštieľa prebehlo aj reštaurovanie hodnotných prvkov a častí kaštieľa – reštaurovanie kamen-

budove kaštieľa bola zrealizovaná kompletná výmena strešnej krytiny vrátane opravy podstrešnej rímsy. Tomu predchádzala výmena pôvodného krovu za oceľovú konštrukciu, doplnenú drevenými prvkami. Strecha bola tepelne z izolovaná a osadili sa do nej nové okná. Pôvodné komíny boli zrekonštruované, rovnako aj podkrovia, kde boli namontované sadrokartónové priečky, podlaha, rozvody elektroinštalácie, vody a kúrenia. Vytvorí sa tu administratívna a ubytovacia časť. Vyčistené boli pivničné priestory, kde sa vytvorí miesto pre tvorivé dielne. Okrem strechy boli osadené nové okná aj na prízemí a v pivnici. V záverečnej etape sa realizovali reštauračné práce, fasády a omietky.

V rámci revitalizácie záhrady sa buduje oplotenie areálu, vstupné brány, parkoviská a spevnené plochy. Súčasťou projektu je aj výsadba zelene, krovín a stromov, vybudovanie jazierka či drobnej architektúry ako altánok či informačné panely.

Plány do budúcnosti

„Ekocentrum bude určené nielen pre obyvateľov Bratislavského kraja, ale aj celého Slovenska, s presahom na rakúske a maďarské územie. Služby bude na workshopy, vzdelávacie programy pre žiakov a študentov, exkurzie, dobrovoľnícke dni, letné tábory, cezhraničné konferencie, nové turistické atrakcie či prezentáciu prírodných zaujímavostí, a to všetko v spolupráci s domácimi i so zahraničnými partnermi,“ dodala Barbora Lukáčová, riaditeľka odboru stratégie, územného rozvoja a riadenia projektov BSK.

Projekty „Ecoregion SKAT“ a „Ecoregion SKHU“ sú podporené prostredníctvom Programov spolupráce Interreg V-A SK-AT (www.sk-at.eu) a Interreg V-A SK-HU (www.skhu.eu). Financovanie je zabezpečené prevažne z prostriedkov Európskej únie – 85 % pochádza z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, 10 % zo štátneho rozpočtu SR a 5 % tvorí spolufinancovanie BSK.

LAMPIÓNOVÝ SPRIEVOD A DIVADIELKO

Mestské kultúrne a informačné centrum v Stupave v spolupráci s Ekocentrom Stupava pripravili nielen pre najmenších Stupavčanov bohatý program. V ekocentre si deti už od 14.00 hod. mohli vyrobiť krásne lampióniky, ktoré následne zasvietili v lampiónovom sprievode.

Veselé skupinky kráčali od ekocentra cez Kaštielsky park, potom ulicami Stupavy až ku kultúrnemu domu. Lampiónový sprievod prilákal množstvo malých aj veľkých

účastníkov a priniesol do večerných ulíc čaro krásnych farebných svetielok, ktoré vykúzlili iskričky v očiach detí. V kultúrnom dome bolo pripravené pre deti diva-

delné predstavenie O múdrej princeznej v podaní bábkového divadla Dvor Zázrakov, ktoré deťom odohralo príbeh obyčajného mládenca Ondreja, ktorý vo svete

hľadal šťastie a našiel to najkrajšie stvorenie na svete.

Mária Šimončíková, foto: Peter Kubička

VYCHUTNAJTE SI VIANOČNÚ STUPAVU

Október a november boli aj v ekocentre sezónou padajúceho lístia, gaštanov a skraccujúcich sa dní. Nechýbali u nás preto jesenné hry, počas ktorých sa deti zahrali a spoznávali prírodu, rodičia si povymieňali zavaraniny alebo sadeničky a semiačka. Rovnako tak sme si užili aj výrobu lampiónov, takže sprievod bol plný vlastnoručne vyzdobených svetielok. V decembri nás čaká hlavne príprava na Vianoce a susedské podujatie Vianočná Stupava, počas ktorého spoznáte šikovných remeselníkov, umelcov, niektoré prevádzky v našom mestečku a užijete si aj

výrobu sviečok, ozdôb, kozmetiky alebo pečenie oblátok.

Program na december: 2. december

11.00 Plstenie – Vianočné výtvary
14.00 Hravá prírodoveda

9. december Vianočná Stupava

10.00 – 17.00 Ozdoby zo včelieho vosku
11.00 – 15.00 Pečenie oblátok
11.00 Bezodpadová výroba soli do kúpeľa

13.00 Výroba vianočnej dekorácie

14.00, 14.30, 15.00 Výroba tuhého prírodného šampónu

15.00 Tvorivé dielne: drevený stromček a vianočný svietnik

16. december

14.00 Koledy pod stromom,
FS Nevädza

Poobedie, počas ktorého si oddýchneme od predvianočného stresu. Vychutnáme si vianočné koledy priamo v prírode, zohrejeme sa vianočným punčom a naladíme sa na prichádzajúce sviatky.

VIANOČNÁ STUPAVA

KEDY:
9. 12. 2023
9.00 - 18.00

KDE:
Stupavská synagóga
MAKOVICE
Ekocentrum

ukážka tradičných remesiel
lokálni predajcovia • hand-made výrobky
výstava a koncerty • výborné jedlo
skvelá atmosféra

PROGRAM, ktorý si nechcete nechať ujsť!

<p>Synagóga Stupava</p> <p>9.00 Otvorenie remeselných a umeleckých trhov v Synagóge</p> <p>10.00 Otvorenie Ateliéru na balkóne – výstava diel Agneši Vavrínovej, členov arte.via a hosťa</p> <p>10.00 Otvárací koncert Základná umelecká škola v Stupave</p> <p>11.00 Škriatok Grinch, čítanie pre deti Základná umelecká škola v Stupave</p> <p>11.00 Grinchovské maľovanie na tvár</p> <p>11.00 Vianočné tvorivé dielne – Makovičky lesný klub</p> <p>13.00 Koncert – Andrea Zimányiová (spev), Stanislav Palúch (husle) a Juraj Burian (gitara)</p> <p>14.00 Ateliér na balkóne, workshop Vianočný akvarel – arte.via</p> <p>15.00 Čítanie z knihy Masný muž: Marek Vadas, Richard Pupała a Emaný Erdélyi – Kultúrka</p> <p>16.00 Žrebovanie mačky vo vreci – tombola</p> <p>17.00 RICHARD AUTNER TRIO, koncert VSTUPNÉ: predpredaj 15,-eur na mieste 17,-eur</p> <p>18.00 Ukončenie Vianočnej Stupavy 2023</p> <p>Po celý deň výroba reťaze vianočných priani, gastro zóna a pop-up kaviareň</p>	<p>Makovice KOMUNITNÉ CENTRUM A VEGETARIÁNSKA KUCHÝŇA</p> <p>8.00 Raňajky pri vianočných koledách</p> <p>10.00 Otvorenie detských vianočných trhov</p> <p>12.00 Varenie vianočnej kapustnice</p> <p>14:00 Zdobenie medovníkov</p> <p>Ekocentrum Stupava</p> <p>10.00 - 17.00 Ozdoby zo včelieho vosku</p> <p>11.00 - 15.00 Pečenie oblátok</p> <p>11.00 Bezodpadová výroba soli do kúpeľa</p> <p>13.00 Výroba vianočnej dekorácie</p> <p>14.00, 14.30, 15.00 Výroba tuhého prírodného šampónu</p> <p>15.00 Tvorivé dielne: drevený stromček a vianočný svietnik</p>	<p>Stupavská jazykovka MEDZINÁRODNÉ VIANOCE</p> <p>10.00 anglické divadielko pre deti</p> <p>13.00 ukázkové jazykové hodiny</p> <p>15.00 vianočné špeciality pre deti s Tonym</p> <p>18.00 vianočný kvíz pre dospelých v angličtine</p> <p>Počas celého dňa bude k dispozícii aj fotoateliér a občerstvenie</p> <p>U Holuba</p> <p>14.00 Vianočné hodovanie</p> <p>Educentrum VEDKO</p> <p>9.30 otvorená hodina masáže dojíčať s Lenkou Hajtášovou</p> <p>Inga's Cookies – Sladké Vianoce</p> <p>Kultúrka – vianočné kino</p> <p>Komunal klub – 18.00 after party</p>
--	---	---

VIAC INFO: FB VIANOČNÁ STUPAVA

STUPAVA VPS STUPAVA MKIC LAMAC U HOLUBA KULTURKA

Stupava v Advente

8.-10. 12. 2023
Sedliacky dvor a okolie kultúrneho domu

8. 12. 2023 Piatok, 16.00-20.00

16.00 Otvorenie vianočných trhov

17.00 Ženská spevácka skupina Nevädza

17.45 ZUŠ – tanečný odbor

18.30 **The Rockin' Balls** – hudobná skupina

9. 12. 2023 Sobota, 14.00-20.00

14.30 Chemické Vianoce – žiaci základnej školy

15.30 Kúzelník Talostan

16.30 Devil's – tanečná skupina

17.00 Mikuláš

18.30 **Karel Gott revival SK**

10. 12. 2023 Nedeľa, 14.00-19.00

15.00 Mia pre deti

16.30 Stupavjáneček

17.30 **Ľudová hudba Kuštárovci**

Sprievodné programy v kultúrnom dome Sobota-Nedeľa, 14.00-19.00

15.00 Burza kníh

16.30 Detské tvorivé dielne

17.30 Detská zóna (skákač hrad, trampolína)

Na Vianočných trhoch budú stánky so: živými rybami, kapustou, oblátkami, medom a medovinou, koláčikmi, ovocím a zeleninou, zabíjačkovými špecialitami, punčom, rôznym iným občerstvením, či remeselné stánky s vianočnými dekoráciami a mnoho, mnoho iného...

MKIC Mestské kultúrne a informačné centrum

f /MKICStupava mki.sk 02 / 65 935 096

HANŠPÍLE

V rámci využívania finančných možností, ktoré nám ponúkajú Nórske fondy, sa aj u nás bude obnovovať znehodnotený mokrad'ový ekosystém, a to konkrétne v lokalite Hanšpíle v pramennej oblasti Rudavy.

Rovnako ako mnoho iných mokrad'ových ekosystémov, je aj toto vzácne územie dodnes vysušané odvodňo-

vacími kanálmi vybudovanými pred zhruba 60 rokmi. Voda, ktorá v minulosti formovala celé toto územie, je nimi odvádzaná čo najrýchlejšie preč, čo má pre faunu a flóru na Hanšpíloch katastrofické dôsledky.

„V roku 2019 sa nám podarilo čiastočne odkloniť vodu z jedného z odvodňovacích kanálov tak,

aby vtekala ďalej do územia,“ potvrdil Ján Šeffer, riaditeľ DAPHNE-Inštitút aplikovanej ekológie. Projekt koordinuje odborník na slatinné lesy Duncan Halley z Nórskeho inštitútu pre výskum prírody.

V lokalite je potrebné zadržať ešte viac vody, a to rozšírením toku a vytvorením meandrov

na napriamovaných kanáloch (v čom pomáha svojim snažením aj početne zastúpený bobor), čo by malo výrazne prispieť k spomaleniu odtoku vody z územia.

Držte nám palce, príroda to naozaj potrebuje!

rr, foto: DAPHNE-Inštitút aplikovanej ekológie

PRECHÁDZKY SO PSOM

„**C**hce sa ti ráno vstať a ísť so psom? Musíš ísť každé ráno, predsa!“ Spýtali sa ma raz. „Áno. Svet je ráno ešte iný. Niekedy slniečko rozbleskne všetky okná, a keď prší, kvapky dažďa mi brnkajú do nosa a niekedy som prvá, kto kráča po zasneženej ulici a psy sa radostne kúpu v snehu.“

Ludia, ktorých stretávam, sú zadumaní a niekedy zbovoriť a niekedy sa len tak usmejeme, keď sa míňame, alebo rešpektujeme svoju samotu. Mám rada ranné prechádzky. Myslím, že som v tých chvíľach šťastná.“

Tak a toto boli slová mojej romantickej duše. Liečivé účinky psa na psychiku a fyzické zdravie človeka boli už dávno dokázané. Pes vytvára medzi nami komunikačný most dokonca aj teraz, v čase sociálnych sietí, jednoducho so psom nie ste sami, aj keď ste sami. Pozrime sa trochu aj na pragmatickú stránku prechádzok so psom. Zákon č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov aj na území mesta Stupavy podľa všeobecne záväzného nariadenia č. 1/2003 o podmienkach držania psov... Presné znenie nájdete na webe mesta.

Pravidlá podľa zákona

V základných bodoch zákona je zhrnuté

všetko potrebné o tom, aby sme vedeli, ako sa správať. My ako majitelia psa sme povinní „ovládať psa v každej situácii“. Čiže pes, ktorého venčíme na voľno, má na náš prvý a jediný príkaz prestať robiť nežiaducu činnosť, pribehnúť k našej nohe a ostať vedľa nej pokojne sedieť a čakať na ďalší príkaz.

Ruku na srdce, koľkí z nás majú psa vycvičeného tak, aby dokázal opustiť hru s iným psom, aby v rozbehu za koláčikom v ruke dieťaťa spravil otočku a pribehol k nohe? Túto povinnosť majú majitelia s veľkým psom, ale aj majitelia hoci s malou čivavou.

Za psa vždy zodpovedá držiteľ psa alebo osoba, ktorá psa vedie alebo nad psom vykonáva dohľad.

To znamená, že v prípade, ak máte psa pusteného na voľno a napadne dieťa, človeka, iného psa, je to vaša zodpovednosť a nesiete následky. Pritom nemusí prísť k fyzickej ujme, stačí, ak sa váš pes chce hrať a rozbehne sa k malému dieťaťu a môže vyvolať u neho psychickú traumu na celý život. Môže nastať aj iná situácia, malý pes je pustený na voľno a druhý, veľký pes je na vôdzke, pod dohľadom majiteľa. V prípade, ak malý pes vyskočí smerom k majiteľovi veľkého psa a pes na vôdzke majiteľa

ochráni a ublíži malému psovi, zodpovednosť je na strane majiteľa voľne pusteného

psa. Útok voľne pusteného psa je napadnutie alebo provokácia. Ako teda vieme, kde môžeme a kde nemôžeme mať psa voľne pusteného?

Zo VZN č. 5/2011 vyplýva, že na mieste, kde je voľný pohyb psov zakázaný, je možné psa vodiť len na vôdzke, bezpečne pripevnenej na obojku alebo prsnom postroji. Pevnosť vôdzky a jej dĺžka musia byť primerané veľkosti a temperamentu psa, ako aj situácii tak, aby bolo možné psa v každej situácii ovládať. Dôležité je pamätať aj na to, že na verejnom priestranstve psa nemožno uviazať ani ponechať bez dozoru. Znamená to, že je zakázané ponechať psa čo i len na chvíľu priviazaného pred obchodom, kým si urobíte nákup.

VZN zakazuje voľný pohyb psa bez dohľadu osoby, ktorá ho ovláda. Preto je dôležité zabezpečiť, aby vám pes z dvora neutiekol alebo aby sa nepohyboval príliš ďaleko od vás počas venčenia a bol tak bez dohľadu.

V prípade porušenia povinností uložených držiteľom psov a osobám, ktoré psa vodia, podľa VZN mesta Stupavy č. 5/2011, sa dopúšťate priestupku podľa § 48 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, za ktorý vám môže byť uložená pokuta od 65 do 165 eur.

Beata Laciková, predsedníčka Kynologického

NUTRIE ALEBO ONDATRY?

Od jesene máme na potoku Mláka nových obyvateľov. Všetci, ktorí ich na Barónovom zbadali, tak tipujú, či sú to invazívne nutrie riečne alebo ondatry. Podľa odpovede zo Správy CHKO Záhorie Štátnej ochrany prírody SR fotografie, ktoré sa podarilo spraviť nášmu veterinárovi Radoslavovi Riglerovi, zachytávajú nutriu riečnu.

Správa CHKO Záhorie Štátnej ochrany prírody SR jej výskyt na Stupavskom potoku eviduje, a to najmä v úseku pri ústi do Moravy. Konkrétne v centre meste ju zatiaľ nevidovali. V každom prípade, aktuálne mierne zimy na Slovensku jej umožňujú postupné rozširovanie. Nutria riečna patrí medzi invazívne nepôvodné druhy živočíchov vzbudzujúce obavy Európskej únie.

Ohrozené brehy potoka

Invazívne živočíchy vykazujú vysokú mieru

adaptácie na nové prostredie, v ktorom obvykle nemajú žiadneho prirodzeného predátora. Invazívny živočích tak vytlačí pôvodné druhy z ich prirodzeného prostredia, čo môže viesť až k vyhynutiu druhov na lokálnej až globálnej úrovni. Konkrétne nutria pre svoju veľkosť konzumuje enormné množstvo vodných rastlín, čím výrazne ochudobňuje druhovú rozmanitosť rastlín viazaných na vodné ekosystémy. Nadmerné spásanie mokradovej vegetácie vedie napr. k deštrukcii trstín, čím sa stáva hrozbou pre mnohé vzácne druhy

vtákov, rýb, obojživelníkov či bezstavovcov, ktoré tak strácajú miesta vhodné na rozmnožovanie a sú tak kvôli nutrii nepriamo z prostredia vytlačované. Zároveň nutrie budovaním chodieb a brlohov, ktoré dosahujú niekedy až niekoľko desiatok metrov, narúšajú stabilitu brehov a hrádzí. Budovanie nôr poškodzuje aj zavlážovacie systémy, spôsobuje destabilizáciu až zborenie hrádzí, čo môže miestami zapríčiniť malé lokálne záplavy.

Riešenie od susedov

V obci Veľký Kýr spôsob eliminácie tohto invázneho druhu riešili v súlade s platnou legislatívou v súčinnosti samosprávy, Správy CHKO Dunajské luhy a s miestnym poľovníckym združením. „Nutria sa úspešne adaptovala na život v prostredí močiarov, vodných nádrží, rybníkov a riek, predovšetkým v centrálnej časti Žitného ostrova. Najväčšie škody spôsobuje najmä na Podunajskej a Záhorí. Pre človeka predstavuje zvýšené riziko prenosu črevných parazitov či bakteriálneho ochorenia,“ dodáva Ivana Havranová.

Aj v tejto súvislosti ŠOP SR neodporúča kontakt s predmetným druhom živočíchov a zároveň upozorňujeme, že prípadné kŕmenie alebo starostlivosť o uvedený invázny druh nie je v súlade s legislatívou týkajúcou sa inváznych druhov. Čiže platí, pokiaľ ich nebudeme kŕmiť, tak neumožníme, aby sa rozmnožovali. Ako bude postupovať mesto Stupava, ktoré výskyt nutrie eviduje a monitoruje, vás budeme informovať v ďalšom vydaní Stupavských novín.

švo, foto: Radoslav Rigler

VÁPNO A DRÔTENÁ KEFA

Jesennú sezónu nám v záhradkách predĺžilo príjemné počasie. Kým začne mrznúť, stále máme možnosť v ovocnom sade vykonať jesenný postrek, vymeniť lepové pásy aj natrieť kmene proti praskaniu kôry v dôsledku mrazov.

V mnohých prípadoch sa stretnete s názorom, že kmene stačí bieliť až v druhej polovici zimy. Nikdy

však neviete, aké počasie nás čaká, preto nie je na škodu natrieť kmene na jeseň. Myslí si to aj predseda základnej organizá-

cie Slovenského zväzu záhradkárov 6-19-Stupava Vladimír Havránek: „Náter kmeňov a hrubších konárov treba urobiť najneskôr v januári, ale z praktických dôvodov je lepšie stihnúť to ešte teraz na jeseň, v novembri, no ak ani v decembri stále nemrzne, môžete dobehnúť zameškané.“

Preventívne tak predídete praskaniu kmeňov stromov z južnej strany, keď sa kôra pôsobením slnečných lúčov prehreje, a keď v noci prituhne, praskne. Práve biela farba prehriatiu zabráni pohltením slnečného žiarenia, čím strom uchráni pred poškodením. Natrieť môžete všetky ovocné druhy, no predovšetkým sa zamerajte na jablone, broskyne či orech kráľovský, ktoré sú na praskanie kmeňov najnáchylnejšie. Skôr ako náter aplikujete, ošetríte kôru drôtenou kefou, ktorá odstráni machy a lišajníky.

S čím natierať?

Pripravte si vápenné mlieko. Základný a odborníkmi overený je recept, v ktorom zmiešate 2 kg haseného vápna s 10 l vody. Uvedenú koncentráciu neupravujte, lebo pri zvýšení množstva vápna popálite strom. Dostupné je aj univerzálne kilogramové záhradnícke vápno v granulovanej forme, ktoré je možné aplikovať do pôdy na úpravu pH a po nariadení podľa návodu zas použiť na natretie kmeňa. Náter sa odporúča aplikovať počas slnečných dní bez mrazu. Pokiaľ prší a náter sa zmyje, je potrebné ho zopakovať. Siahnuť môžete

aj po latexovej farbe. Pomáhajú aj biele dosky opreté o strom z južnej strany.

Nové ihrisko

Prekvapil vás medzitulok? Tí, ktorí v aprílovom čísle Stupavských novín čítali o „ihriskách“ predsedu Slovenského zväzu záhradkárov Ing. Eduarda Jakubeka, vedia, že sú to záhradky, v ktorých sa „cvičí“ starostlivosť o stromy. Práve takáto záhradka je aj vedľa stupavskej fary. Naši záhradkári (niektorí z nich na fotografii: Jozef Dolina, Jozef Granec, Juraj Slezák, Anton Gama, Miroslav Mader, Vladimír Havránek) tam začiatkom novembra zasadili šesť ovocných stromov (dve jablone Evelyn a Spartan, dve marhule: Kioto a Veľkopavlovickú, jednu hrušku Dicolor a slivku Čačanská najbolia). Práve tu si môžeme na jar nacvičiť, ako strihať vinič a teraz po novom aj ovocné stromy.

Eva Švoňavová, foto: Juraj Slezák

DROBNOCHOVATELIA

Tradičnou výstavou obohatili tohtoročné Dni zelá aj stupavskí drobnochovatelia. V Malom parku predstavili hydinu, holuby aj králiky. Keďže pozvali aj rozhodcov, môžu sa pochváliť oceneniami.

V kategórii králikov:

Vít'az výstavy (96 b.): Juraj Špes (francúzsky baran)

Čestná cena (95,5 b.): Juraj Špes (francúzsky baran)

Čestná cena (95,5 b.): Jozef Sobolík (viedenský modrý)

Čestná cena (95,5 b.): Jozef Banovič (nemecký obrovitý strakáč)

V kategórii holubov:

Vít'az výstavy: Jaroslav Lid'ák (riman)

Čestná cena: Vladimír Mellich (king)

Čestná cena: p. Žužič (gigant)

Čestná cena: Bohuslav Blecha

(moravský pštros)

Čestná cena: p. Pavlíček (parochniak)

Čestná cena: Štefan Dubný (nemecký výstavný)

Tajomníčka OZ Drobnochovatelov Monika Vyskupová: „Ďakujeme všetkým návštevníkom, ktorí medzi nás zavítali, a tiež mestu Stupava a MKIC za pomoc s organizovaním výstavy.“

rr, foto: švo

MLADÉ VÍNO

Podľa kresťanskej tradície požehnal kedysi apoštol Ján nádobu s otráveným vínom, a tým zbavil jed jeho účinku. Žehnanie vína sa preto koná tradične v deň sviatku tohto svätca. Môže sa však konať kedykoľvek počas roka.

V Stupave pripravila Svätomartinské požehnanie mladého vína základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov 6-19 Stupava spolu s farským úradom a MKIC. V sobotu 11. novembra tak za spevu ženského zboru Nevädza posvätil vína našich záhradkárov a tiež vinárov z okolitých obcí náš farár Milan Sova.

rr, foto: Peter Kubička

Spojovací a kotviaci materiál

www.spojovacicimaterial1.sk

PIR SPOJOVACÍ MATERIÁL

Hlavná 597/61
STUPAVA

(pri parkovisku v centre)

tel:0910 123 250

fischer Fixing Centrum

HLADANIE ODPOVEDÍ

Keď bežný človek počuje slovo polyméry, môže si predstaviť čokoľvek. Ja som sa hneď v úvode nášho rozhovoru s Ing. Igorom Lacíkom, PhD., DrSc., priznala, že si ich predstavujem ako dlhé vyšúľané nite. Aspoň sme naše stretnutie začali s úsmevom...

Nedávno ste získali cenu Výnimočná osobnosť vedy na Slovensku, ktorú udeľuje ESET Science Award. Prezradíte nám niečo viac o svojej práci?

Spektrum mojej práce je naozaj široké. Pracujem v Ústave polymérov Slovenskej akadémie vied a spolu s mojím tímom sa zameriavame na využitie polymérnych materiálov pre liečbu niektorých ochorení, pre dávkovanie liečiv a tiež sa zameriavame na syntézu špeciálnej skupiny vo vode rozpustných polymérov.

Ako si má laik polyméry predstaviť?

Polyméry sú naozaj také dlhé nite, ktoré voláme makromolekuly. Tieto sú poskladané z mnohých monomérov, čo sú východiskové stavebné častice. Pokope držia vďaka chemickej väzbe a skutočnosti, že majú v sebe skupiny, ktoré spolu reagujú.

To však znamená veľmi veľa možností. Skúmaním môžete naraziť stále na niečo nové...

Áno, pospájaním jednotlivých monomérov môžeme mať vždy iný výsledok. Napríklad v závislosti od chemického zloženia monomérov môžeme získať vodorozpustné alebo vodoodolné polyméry, polyméry, ktoré sú mäkké alebo tvrdé, odolné voči teplote, ktoré fungujú ako izolanty, ale tiež tie, ktoré vedú elektrinu.

Mohli by ste nám priblížiť, ako sa vlastne v minulosti človek prepracoval k polymérom?

Jeden z prvých polymérov, ktorý sa začal používať už v 19. storočí, bol prírodný kaučuk. Prišlo sa na to, že keď sa jeho reťazce presieťujú, tak kaučuk zhustne a vytvorí napríklad polymér vhodný na pneumatiku.

Kde všade v bežnom živote sa môžeme s polyméromi stretnúť?

Polyméry sa nachádzajú prakticky všade okolo nás. Sú to plastové vrecká, PET fľaše, nachádzajú sa v počítačoch, mobiloch, autách, lietadlách, liekoch..., aj v laku na nechty. Polyméry sú buď chemicky syntetizované, alebo pochádzajú z prírody, napríklad celulóza v rastlinách. Ľudské telo sa skladá z polymérov. Chemicky syntetizované polyméry začali byť okolo nás pred 100 rokmi. Život je bez nich možný, avšak v súčasnosti sa nedá bez nich predstaviť naša kvalita života.

To, čo vás priviedlo na vysokú školu, je teda záujem o chémiu?

Mal som výbornú učiteľku chémie na strednej škole. Po maturite som vyštudoval Chemickotechnologickú fakultu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Ešte pred rokom 1989 som sa rozhodol pre dok-

Stupavu máme radi. Pokiaľ sme cez víkend doma, užívam si hlavne soboty.

torandskú kandidatúru v oblasti polymérov. Na Slovensku som sa vtedy stretol na jednej konferencii v Smoleniciach s vedcom z Austrálie prof. Gilbertom a vďaka svojim otázkam

a komunikácii s ním, aj napriek kostrbatej angličtine, som dostal pozvanie na Sydney University, School of Chemistry. A tam som spoznal reálny zmysel vedy, ktorá sa stala mojím životným poslaním.

K protinožcom ste už cestovali spolu s manželkou?

Áno, s Beátou sme mali v septembri 1989 svadbu a v novembri svadobnú cestu, ktorá sa začala presne 17. novembra. Keď sme sa po týždni v Malej Fatre na chate pod Sokolím vrátili späť do civilizácie, mali sme „zamatové“ prekvapenie. Po nežnej revolúcii bolo vybavovanie cesty jednoduchšie. Do Austrálie sme vycestovali aj s malým Igorkom a dcéra Katka ako dieťa rada zvykla hovoriť, že je „Made in Australia“. Po finiši projektu v Sydney a obhajobe doktorandskej kandidatúry na Slovensku som dostal pozvanie do Institute Charles Sadron vo Francúzku a na to nadväzovala cesta do USA do Center for Microgravity Research and Applications, Vanderbilt University, Nashville, Tennessee.

Dlhodobu ste pracovali v cudzine, aký bol návrat? Prečo ste sa vlastne vrátili?

Po šiestich rokoch v Austrálii, USA, Nemecku či vo Francúzku som sa vrátil domov, hoci som mal ďalšie ponuky a veľa mojich kolegov v zahraničí zostalo. Deti však rástli a spolu s manželkou sme chceli, aby vyrastali v blízkosti svojich starých rodičov, aby boli doma na Slovensku. Som patriot, myslím si, že Slovensko je krajina, kde sa oplatí žiť.

Vrátili ste sa späť aj do Slovenskej akadémie vied?

Áno, vtedy to boli náročné deväťdesiate roky a trvalo mi šesť rokov, kým sa mi podarilo vytvoriť pre moju vedeckú prácu dostatočne kvalitné podmienky získaním projektov a finančných zdrojov na výskum.

Neubýjalo vás to dlhé hluché obdobie?

Bral som to ako preklenovacie obdobie. V SAV som pripravoval podmienky na

výskum, vybavenie pracoviska a zabezpečenie ľudí. Často som cestoval na pozvanie do zahraničia, do Ameriky aj do Nemecka. V zahraničí som pracoval na výskume jednako špecifickej syntézy polymérov a tiež pri využití polymérov pre liečbu cukrovky.

Poviete nám o tom niečo bližšie?

Ide o prepojenie výskumu polymérnych biomateriálov s ich medicínskymi aplikáciami. V tomto prípade ide o využitie polymérov pre transplantáciu pankreatických ostrovčekov. Pankreatické ostrovčeky sú bunky, ktoré sú u zdravého človeka zodpovedné za reguláciu hladiny cukru v krvi prostredníctvom hormónov inzulínu a glukagónu. Práve inzulín zabezpečuje to, aby glukóza z krvi prestupovala do buniek a dodávala organizmu energiu. V prípade cukrovky typu I sú tieto ostrovčeky nefunkčné, inzulín nie je produkovaný a dochádza k zvyšovaniu hladiny cukru v krvi a k zdravotným komplikáciám, ktoré v prípade neliečenia môžu byť fatálne. Ako je zrejmé nám všetkým známe, dodávanie inzulínu inzulínovými perami alebo pumpami predstavuje v súčasnosti najbežnejšiu liečbu cukrovky typu I. U niektorých pacientov však takáto kontrola hladiny cukru nie je postačujúca a jednou z mož-

dentov po vedeckých pracovníkov – darí byť súčasťou celosvetovej siete odborníkov na túto tému. Veríme, že sa nám podarí získať ďalšie zdroje financií, aby sme mohli zabezpečiť pokračovanie našej práce.

Na čom ešte pracuje váš Ústav polymérov SAV?

Ústav polymérov SAV pracuje na mnohých témach polymérnej chémie – syntéza a charakterizácia nových polymérov, polymérne kompozitné materiály, výpočty a, v mojom oddelení, polyméry pre biomedicínu. Hlavnou náplňou práce môjho oddelenia sú rôzne aspekty využitia polymérov na účely biomedicíny, čo zahŕňa rôznorodé oblasti od syntézy a modifikácie polymérov ako nosičov liečiv, pre enkapsuláciu buniek či už na liečbu cukrovky, alebo aj na iné účely tkanivového inžinierstva, na cieleňy kontakt s tkanivom na vyvolanie alebo potlačenie imunitnej reakcie, a mnohé ďalšie. Jednou z mojich ďalších tém je aj oblasť syntézy tzv. vodorozpustných polymérov využívaných napríklad na čistenie vody, druhotné získavanie ropy, v šampónoch, v stužujúcich lakoch na vlasy, v zubných pastách, čistiacich prostriedkoch, liekoch, ale aj v prísadách do betónu – vo všetkých týchto užitočných výdobytkoch, ktoré ľudstvo bežne využíva,

sa používajú polyméry rozpustné vo vode. Desiatky rokov sa tieto polyméry priemyselne vyrábajú vo veľkých objemoch. Podstata syntézy nebola známa, kým sme do tejto témy vstúpili. Po dvadsiatich rokoch výskumu sme poskytli detailné opísanie týchto komplikovaných polymerizačných systémov. V súčasnosti využívajú naše poznatky akademické a priemyselné pracoviská po celom svete a dávajú nám za ne kredit.

Aký je váš pracovný deň?

Rôznorodý. Väčšinou ráno začínam pracovať od siedmej hodiny. Do deviatej si spravidla vybavím agendu pri počítači. Potom vyrážam do práce. Domov sa vraciam zvyčajne po 18. hodine. Keď je dobré počasie, auto vymením za bicykel. Cez Malý Slavín som doma z Ústavu polymérov SAV na Patrónke zhruba za hodinku. Keďže mám na bicykli dobré osvetlenie, v týchto jesenných časoch si cestou vychutnávam tmavý les.

Odkedy bývate v Stupave?

Manželka pochádza zo Stupavy a ako rodina tu žijeme s prestávkami od roku 1989. Stupavu máme radi. Pokiaľ sme cez víkend doma, užívam si hlavne soboty. Vyberiem sa ráno na trh alebo len tak na prechádzku do mestečka. Dám si kávu, stretnem známych a nasávam atmosféru. Stupava na mňa stále pôsobí pokojne – predstavuje pre mňa skôr vidiek ako mesto. Veľmi mi vyhovuje blízkosť prírody. Keď sa rozhodnem, tak som v priebehu pár minút v lese. Idem sa prebehnúť alebo si dám malý okruh na bicykli k Morave. Som rád, že tu žijeme. V dnešnom globalizovanom svete je kvalita života všade plus-mínus rovnaká. Keď prídete večer po práci domov, či už je to v Amerike, alebo tu niekde v Európe, je to veľmi podobné –

musíte sa postarať o základné veci. A potom príde duševná nadstavba. Podľa toho, aké máte väzby.

Takže to nie je len o chemických väzbách?

Presne, je to o väzbách, ktoré sme si vytvorili okolo seba. Rodina, priatelia, susedia...

Eva Švoňavová, foto: autorka, archív IL, ESET Science Award/Linda Kisková Bohušová

IGOR LACÍK

MIESTO NARODENIA: Hnúšťa

VEK: 61 rokov

ZNAMENIE: Vodnár

OBLÚBENÉ JEDLO: morské plody, japonská kuchyňa

VYBRANÉ OCENENIA A ČLENSTVO

- 2024 – 2027** Prezident Polymérnej divízie IUPAC
- 2023** Laureát ESET Science Award Výnimočná osobnosť slovenskej vedy
- 2022** Cena SAV Dionýza Štúra za zásluhy vo fyzikálnych a v chemických vedách
- 2022** Čestná medaila SAV
- 2019** Člen Vedeckej rady MZ SR
- 2019** Finalista ESET Science Award
- 2018** Osobnosť vedy a techniky SR
- 2017** Cena obce Klenovec
- 2016** Nositeľ ocenenia Krištáľové krídlo za rok 2015 v kategórii Medicína a veda
- 2015 – 2018** Člen Vedeckej rady FChPT STU
- 2015** Cena Predsedníctva SAV za popularizáciu vedy
- 2014 – 2018** Člen Dozornej rady CPS UTB Zlín
- 2013** Cena Literárneho fondu za publikačnú činnosť
- 2012** Člen Učenej spoločnosti SAV
- 2011 – 2018** Člen Slovenskej komisie pre vedecké hodnoty pri MŠVVŠ SR
- 2007** Čestné uznanie za výskum (Journalist Studio)
- 1994** NASA Evans/Gilruth Award (USA)

ností je transplantácia funkčných ostrovčekov, ktoré by po transplantácii mali fungovať ako klasický zdravý pankreas. Keď ostrovčeky pochádzajú od cudzieho darcu, musia byť ochránené pred imunitným systémom buď liekmi, tzv. imunosupresiou, alebo môžu byť pred transplantáciou obalené do polymérnej membrány. Tá chráni ostrovčeky pred napadnutím a zničením vlastným imunitným systémom. Proces obalovania ostrovčekov polyméromi sa nazýva enkapsulácia. Na tejto téme pracujeme v Ústave polymérov SAV a sme súčasťou domácich a zahraničných spoluprác. V rámci našej spolupráce s konzorciom Chicago Diabetes Project sa plánujú zhruba o rok klinické testy jedného z enkapsulačných polymérnych materiálov.

Pre koho bude táto liečba určená?

Tento typ liečby môže v budúcnosti znamenať prevratnú zmenu v živote diabetických pacientov, u ktorých zlyhávajú súčasné možnosti kontroly hladiny cukru v krvi, a tiež u rizikových pacientov, ako sú tehotné ženy a detskí pacienti. Spolupracujeme s firmami, akademickými pracoviskami, s nemocnicami a som veľmi rád, že sa môjmu tímu – od štu-

AES
group
realitná
kancelária

predaj / prenájom nehnuteľností

Stupava a okolie

Sme lokálna realitná kancelária, ktorá v Stupave poskytuje realitné služby už 10 rokov cez skúsených maklérov, ktorí Stupavu skutočne poznajú. Neváhajte sa na nás s dôverou obrátiť.

0948 484 235 info@aesgroup.sk
www.reality-stupava.sk www.aesgroup.sk

KALAMÁRE Z HOLÍČSKEJ MANUFAKTÚRY

Súčasťou produkcie mnohých menších lokálnych keramických dielní, ako i výrobného programu európskych manufaktúr na výrobu fajansy a kameniny a porcelánok boli v minulosti aj kalamáre, resp. tiež viacdielne stolové písacie súpravy.

História tohto špecifického druhu úžitkových predmetov je veľmi bohatá, siaha ešte do obdobia renesancie a ich vývoj môžeme sledovať počas takmer štyroch storočí. Do zabudnutia postupne upadli až v priebehu 20. storočia, v období zásadných zmien v spôsobe písania, keď sa začali používať továrnsky zhotovené perá s vymeniteľnými náplňami.

Keramické kalamáre sa zhotovovali aj na našom území. Jedna z prvých manufaktúr na Slovensku, ktorú založil manžel Márie Terézie – František Lotrinský začala pracovať v 40. rokoch 18. storočia. Z jej produkcie poznáme niekoľko fajansových výrobkov tohto druhu. Najstaršie sú známe už z obdobia okolo polovice 18. storočia. Unikátom je trojdielna súprava s bohatým maľovaným figurálnym dekorom vzťahujúcim sa na uzavretie viedenského mieru po vojne o poľské dedičstvo. Tento honosný artefakt má vo svojich zbierkach Rakúske múzeum úžitkového umenia (MAK) vo Viedni. Pozostáva z troch častí: obdĺžnikového podstavca a na ňom stojacich dvoch okrúhlych nádobiek, z ktorých jedna slúžila na uchovávanie atramentu a druhou bolo sypadlo na piesok, ktorým sa posýpal napísaný text, aby atrament vyschol.

Najjednoduchším bol typ kalamára hranolovitého tvaru so striedmejšou maľovanou florálnou výzdobou muflovými farbami rôznych odtieňov s typickým dominantným motívom purpurovočervenej ruže. V jeho prednej časti sa nachádzal vyhlbený priestor na uloženie pierok, ktoré bývali v tej dobe zhotovené z husacích pierok (brká), vzadu boli do okrúhlych výrezov vkladané sypadlo na piesok a nádobka na atrament. (obr. 1) V modifikovanej podobe tento typ kalamára prevzali aj viaceré menšie keramické dielne pôsobiace na území západného Slovenska

1. Kalamár s drobným maľovaným kvetinovým dekorom, fajansa, Holíč, 2. polovica 18. storočia

2. Kalamár v tvare srdca s motívmi chinoasérií, fajansa, Holíč, okolo roku 1765

v priebehu 19. storočia. Tvarovo podobné kalamáre, ale s odlišnou farebnosťou maľovaného a plastického dekoru poznáme tiež z tvorby stupavského keramikára Ferdiša Kostku (1878 – 1951).

Kvalitným prejavom uplatnenia dobovej módy tzv. chinoasérií je vzácnejšie sa vyskytu-

3. Kalamár v tvare mnicha – kapucína, fajansa, Holíč, okolo roku 1765

júci typ kalamára v tvare srdca. Na jeho hornej ploche sa nachádzajú dva veľké okrúhle otvory na vloženie nádobiek. Vedľa nich je ešte niekoľko menších otvorov. Steny zdobí jemný maľovaný dekor v hnedočíernej farebnosti. Vychádza z východoázijských vzorov a zobrazené sú figurálne motívy s postavčkami Číňanov. Autorom malby bol možno známy maliar Anton Preissler, ktorého pôsobenie je v Holíči doložené v rokoch 1744 – 1745. (obr. 2)

Azda najtypickejším holíčskym výrobkom tejto skupiny je kalamár patriaci do skupiny plastických prác vyrábaných v tejto manufaktúre. Má tvar postavy mnicha – kapucína a skladá sa z troch častí. Spodná časť tela figúry má hore otvory, stredný diel tvorí mníšska kutna a vrchnú časť hlavíčka s bradou. V Holíči sa vyrábala už okolo roku 1765. Tento model z druhej polovice 18. storočia bol neskôr prevzatý aj do kameniny a v českých Daloviciach ho vyrábali v rokoch 1820 – 1845. (obr. 3) Opísané typy holíčskych kalamárov možno až do konca roka 2023 vidieť na výstave Príbeh holíčskej manufaktúry, sprístupnenej v priestoroch Bratislavského hradu. Prezentáciu pripravilo Slovenské národné múzeum – Historické múzeum v spolupráci s Múzeom mesta Bratislavy.

Zuzana Francová,

foto: Ján Zeman (č. 1), Ľudmila Mišurová (č. 2, 3),

zdroj: Múzeum mesta Bratislavy

MOZA

GOLD

ZÁKAZKOVÁ VÝROBA

OPRAVY
ŠPERKOV

PREDAJ INVESTIČNÉHO
ZLATA A STRIEBRA

SVADOBNÉ OBRÚČKY

PREDAJ ŠPERKOV

STUPAVA, TEL.: 02 6595 7777

NÁM. SLOV. POVSTANIA 108/5, AUTOBUSOVÁ STANICA
PARKOVANIE PRIAMO PRED PREDAJŇOU

www.moza.sk

POČASIE V OKTÓBRI 2023

Aj druhý jesenný mesiac sa opäť v Stupave skončil ako rekordne teplý. Dokonca celosvetovo bol tohtoročný október nadpriemerne teplý, výnimkou bola len Škandinávia. Ide o druhý extrémne teplý mesiac v rade. V Stupave sa odchýlka od dlhodobého teplotného normálu 1987 – 2022 pohybovala takmer o 5 °C.

Priemerná októbrová teplota bola v Stupave +15 °C, čo je zároveň najvyššia októbrová hodnota od

začiatku meraní v roku 1987. Október 2023 bol tak v Stupave takmer o 5 °C teplejší ako priemer za posledných 36 rokov. Doposiaľ najteplejší október sme v Stupave prežili v roku 2000 s priemernou teplotou +13,7 °C, takže rekord sme v tomto roku prekonalí o viac ako 1 °C. Ďalšou zaujímavosťou bol aj počet letných dní (nad +25 °C), zaznamenali sme ich spolu až 5.

Krátke chladnejšie počasie sme prežili počas októbra v presnej polovici mesiaca a ochladenie trvalo len 4 dni. V tomto období prišiel konečne aspoň prízemný mráz a po dlhšom čase sme tak oprášili škrapy na autá.

**V STUPAVE NAJVIŠŠIE
MAXIMUM: +27,2 °C (13. 10.)**

**NAJNIŽŠIE MINIMUM:
+1,1 °C (17. 10.)**

Zrážky

Atmosférických zrážok počas októbra spadlo v Stupave 60,8 mm, čiže viac, ako je dlhodobý normál za roky 1987 – 2022. V mesiaci pršalo len 8 dní. Počas prvých dvoch dekád mesiaca nič nenasvedčovalo tomu, že by mohol skončiť ako nadnormálny. Zrážkové epizódy, ktoré sa vtedy vyskytli na frontálnych rozhraniach, neboli nijako výrazné. Podstatnejšie zrážkové udalosti prišli až v poslednej októbrovej dekáde. Búrky a snehové zrážky sa počas októbra v našej oblasti nevyskytli.

Na záver už len spomeniem, že tohtoročná jeseň bude nielen v našej oblasti, či na Slovensku, ale aj vo veľkej časti sveta rekordne teplá. Presnejšie si to vyhodnotíme v decembrovom čísle Stupavských novín.

**POČET DNÍ SO ZRÁŽKAMI
V STUPAVE: 8**

**NAJVIŠŠÍ DENNÝ ÚHRN
ZRÁŽOK: 26,2 mm (27. 10.)**

Aktuálne meteo dáta zo Stupavy, ale aj vždy čerstvé predpovede počasia pre Stupavu a okolie nájdete na: www.pocasiepodlupou.sk

Peter Štefančin, foto: autor

MÁSTSKA ZABÍJAČKA

„UKONČENIE ZELovej SEZÓNY“

V SOBOTU 25. 11. 2023

SRDEČNE VÁS POZÝVAME!

OBECNÝ DOM MÁST

11.00 hod. ZABÍJAČKOVÉ HODY

OCHUTNÁVKA ZABÍJAČKOVÝCH ŠPECIALÍ

HUDOBNÝ HOSTĎ DJ ROBO MAJLING

KOŠTOVKA VÍŇ V KLENBOVEJ PIVNICI

17.00, ZÁVER

VSTUP VOL'NÝ!

ĎAKUJEME:

ŠmakNinka s.r.o.

ZO ŽIVOTA V KAŠTIELI

Keďže ovocie je zdravé a dôležité je život si riadne osladiť a spríjemniť, vrátili sme sa tento rok opäť k obľúbenému podujatiu, ktoré oslavuje jablká. Historicky prvýkrát sa na ňom predstavil

kaštielsky spevokol, ktorý začal svoje vystúpenie známou pesničkou Červené jablčko v oblôčku mám.

Aby sme na už aj tak obľúbené podujatie prilákali čo najviac prijímateľov sociálnej služby, vyhlásili sme nultý ročník fotografickej súťaže. Prekvapivo bolo do nej prihlásených veľké množstvo fotografií, pri ktorých jedinou podmienkou bolo, že na nich muselo

byť zobrazené jablčko. Z 39 fotografií vybrala 10-členná porota napokon troch jasných víťazov. Na podujatí však vyhral každý, kto sa zúčastnil – ochutnávalo sa z rôznych jablkových koláčov a tie všetkým veľmi chutili.

Jana Gavorníková, foto: autorka

Divadelný festival

V pondelok 16. októbra sme sa s troma obyvateľkami Kaštiela zúčastnili na Župnom divadelnom festivale v Bratislave. Cestou na podujatie sme vo veselej nálade spomínali nielen na predchádzajúce divadelné predstavenia, ktoré sme už videli a ktoré sa nám páčili, ale, samozrejme, aj na slovenských hercov a herečky.

Úvodné slovo predniesla pani riaditeľka odboru sociálnych vecí Bratislavského samosprávneho kraja PhDr. Marica Šiková. Hneď po nej vystúpili župan Juraj Droba a garant projektu – známy herec pán Miroslav Noga, ktorého naše prijímateľky sociálnej služby ihneď spoznali. Potom zaspievala skupina Javorkáči. Pri prvej piesni sme sa aj my zapojili tleskaním do rytmu a neskôr aj do spevu. Nasledovali predstavenia v podaní Divadla Duhadla

z Bratislavy a Divadla Agapé z Modry. Obe vystúpenia na nás urobili dojem nielen skvelými hereckými výkonmi, ale aj samotnými príbehmi.

Cestou naspäť do Kaštiela sme o našich zážitkoch veľa diskutovali, dokonca v nás skrsla aj myšlienka založiť divadlo.

Renáta Biksadská, foto: autorka

PŮŤ DO KREMNIČKÝCH BANÍ

V predposlednú októbrovú sobotu sa naši farníci stretli pred Kostolom sv. Štefana s cieľom navštíviť Kremnické Bane, známe tiež ako geografický stred Európy. Účastníci púte boli vekovo rôznorodí, vrátane detí a mládeže, čo obohatilo a oživilo celý deň.

Po príchode do Kremnických Baní sme si prezreli pamätník „Stred Európy“ a presunuli sme sa do Kostola sv. Jána Krstiteľa, kde nás privítal brat kapucín Milan, ktorý nás oboznámil s históriou kostola, jeho rekonštrukciou a takisto s históriou k nemu príslušných obcí.

O 11.00 hod. sme sa zúčastnili na sv. omši pod vedením pána farára Sovu, ktorého hrou na gitare sprevádzal brat Milan. Naši malí účastníci prispeli miništrovaním. Bol to krásny duchovný zážitok.

Po svätej omši sme sa autobusom doviezli do obce Krahule. Keďže nám počasie prišlo – bolo

slnečno a teplo –, skupinka turisticky naladených účastníkov púte sa spolu s pánom farárom vybrala na rozhladňu a odtiaľ peši do Kremnice. Tam na nás čakali ostatní pútnici, ktorí si zatiaľ prezreli historické časti tohto krásneho mesta, prípadne posedeli v priateľskom rozhovore pri kávičke a koláčiku. Popoludní sme všetci šťastní a príjemne unavení nasadli do autobusu s vodičom pánom Pokorným, ktorý nás bezpečne odviezol späť domov do Stupavy. Všetkým, ktorí sa podieľali na organizácii tejto púte, patrí naše srdečné poďakovanie. Strávili sme spoločne jednu krásnu sobotu.

Elenka J., foto: ST

NEVÄDZA SPIEVALA V BRUSNE

Ženský spevácky zbor Nevädza vystúpil nedávno na strednom Slovensku v kúpeľoch Brusno, kde reprezentoval naše mesto Stupavu a región Záhorie.

Vedúca zboru Zuzana Mazancová všetkým predstavila Nevädzu ako spevácky zbor, ktorý spieva už 47 rokov, v súčasnosti pod vedením umeleckého vedúceho Tomáša Šelca. Počas vystúpenia spomenula aj najväčšie stupavské podujatie Dni zelá, ktoré práve v tomto roku oslávilo svoje 25. výročie

a ktoré podľa regúl Dní zelá Nevädza slávnostne otvára spevom.

Bohatý repertoár

Repertoár je bohatý, zahŕňa ľudové, sakrálné aj hymnické piesne. Na sústreďení v kúpeľoch najväčší potlesk získali ľudové piesne zo Záhoria, v ktorých veselo ospievali i našu Stupavu. „V hľadisku boli aj diváci z nášho regiónu, ktorí si spolu s nami zaspievali. Podľa ich reakcií sme naše rodisko reprezentovali so ctou,“ prezradila Zuzana Mazancová a dodala: „Divákov v kúpeľoch Brusno sme pozvali na Dni zelá 2024.“ Soňa Činovská, Zuzana Mazancová

JUBILEJNÁ SVÄTOBARBORSKÁ VÝROČNÁ PŮŤ 2023 SPOJENÁ S POŽEHNANÍM KORONOVÉHO KRÍŽA

(Pripomienka odkazu našich predkov)

Pozývame vás na v poradí 3. obnovenú tradičnú Svätobarborskú výročnú púť, ktorá sa uskutoční na 2. adventnú nedeľu 10. decembra a viaže sa k oslave spomienky svätej Barbory (Nikomédskej), ktorú si cirkev už po stáročia uctieva ako mučenicu. Meno a úcta k tejto svätici sa už viac ako tri storočia spájajú aj s naším mestom – poľnou Kaplnkou sv. Barbory, ktorú nechal v roku 1708 na vlastné náklady vybudovať stupavský farár Matej Žigmund Uzeroczy (1657 – 1731) a ktorá si v tomto roku pripomína dve jubileá – 315. výročie barokovej výstavby a 20. výročie znovuposvätenia.

Samotnej púti bude predchádzať slávnostná procesia, ktorá sa za účasti miestnych spolkov, krojovaného sprievodu a verejnosti vydá o 13.15 hod. z farského kostola v Stupave do Kaplnky sv. Barbory, situovanej severozápadne od Stupavy. O 14.15 hod. sa začne v kaplnke samotná pobož-

nosť k cti sv. Barbory, ktorú bude viesť páter Lucián Bogucki OFM Conv. – správca farnosti Karlova Ves.

Na záver púte bude požehnaný koronový kríž, venovaný pamiatke obetí covidu zo Stupavy a mestskej časti Mást. Po skončení oficiálneho programu vás všetkých pozývame na malé agapé pred kaplnkou.

Michal Barut, správca Kaplnky sv. Barbory

Z REDAKČNEJ POŠTY

Chcem sa spýtať, kde je racionálny posun v prospech chodca, keď namiesto vytlačenia áut z chodníkov tam autá naďalej parkujú. Keď sa písalo o zjednosmernení ulíc, tak som akosi čakal, že autá už nebudú parkovať na chodníkoch. Dá sa argumentovať, že chodci majú minimálnu šírku podľa zákona, ale to majú aj autá, napriek tomu konkrétne na ulici Janka Kráľa sa odobralo z chodníka (vyzerá to zle už aj z estetického hľadiska) a autá majú nadštandardne široký pruh. Čiže nielenže povrchy chodníkov ostávajú v katastrofálnom stave, ale ešte aj to minimum, čo sa dalo urobiť, namaľovať čiary mimo chodníka, sa neudialo.

Martin Novotný

Odpoveď sme dostali z projektovej kancelárie DAQE Slovakia, s. r. o., ktorá pre mesto zabezpečovala novú projektovú dokumentáciu.

Zmena dopravného značenia na predmetných uliciach vznikla na základe objednávky mesta Stupavy kvôli novele cestného zákona (zákon č. 8/2009 Z. z.), ktorá vstupovala do platnosti od 1. 10. 2023.

Novela cestného zákona zakazuje státie motorových vozidiel na chodníkoch, s výnimkou vyznačených miest. V danej lokalite motorové vozidlá v značnej miere parkujú na chodníkoch, čo nie je

v zmysle novely cestného zákona od 1. 10. 2023 povolené. Keďže parkovacích miest je vo všeobecnosti nedostatok, zámerom bolo v rámci širkových možností a platných STN zachovať čo najväčšieho počtu parkovacích miest na chodníkoch, to znamená ich vyznačenie novým zvislým a vodorovným dopravným značením. Zmena sa dotkla najmä ulice J. Kráľa, kde sa nanovo vyznačili pozdĺžne parkovacie miesta s čiastočným státím na chodníku. Tieto sú navrhnuté tak, aby chodci mali šírku chodníka aspoň 2,0 m. Potrebná šírka vozovky pre obojsmernú premávku na miestnych komunikáciách je 5,50 m v zmysle STN 73 6110, ktorá po vyznačení pozdĺžnych parkovacích miest nebola dosiahnutá, preto sa komunikácia zjednosmernila. Brali sa do úvahy aj miestne pomery, paralelne s ulicou J. Kráľa sú vedené iné miestne komunikácie s obojsmernou premávkou, preto zjednosmernenie ul. J. Kráľa nevytvorilo žiadne

zásadnejšie obchádzky pre obyvateľov. Naopak, zjednosmernenie umožnilo návrh riadne vyznačených parkovacích miest, skvalitnenie parkovania a zníženie počtu možných kolíznych situácií, nakoľko sa na ulici jazdí v jednom smere. V rámci zadania bolo na ostatných uliciach obnovené vodorovné dopravné značenie, na časti Ružovej ulice bol navrhnutý zákaz zastavenia, nakoľko odstavené vozidlá blokovali prejazdnu šírku vozovky a celá oblasť medzi ulicami Vajanského, Zdravotnícka, Hlavná a Mlynská je navrhnutá ako zóna s maximálne povolenou rýchlosťou 30 km/h. Dopravné značenie je navrhnuté v zmysle platných technických predpisov TP 117, TP 118 a vzorových listov VL 6.1, VL 6.2, ako aj v zmysle požiadaviek Okresného dopravného inšpektorátu Malacky a Cestného správneho orgánu. Projekt bol schválený Okresným dopravným inšpektorátom Malacky.

rr

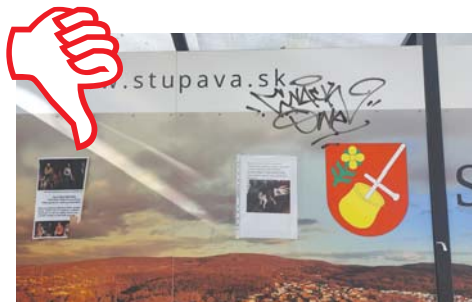
Rada by som sa opýtala, kde by som vedela vybaviť situáciu, keď na parkovisku stoja dve vozidlá, s ktorými sa dlhodobo nehýbe a nikto sa k nim nehlási. Vzhľadom na to, že je tu málo parkovacích miest, by sme chceli, aby vozidlá boli odstránené. Prvé vozidlo je v prílohe, druhé je neďaleko. Vozidlá sa nachádzajú na Železničnej ulici č. 3 pri bytovke.

Ďakujem. Alena Záthurecká

Odpoveď náčelníka MSP Milana Váleka

Mestská polícia postupuje podľa zákona č. 79/2015 o odpadoch, a to konkrétne podľa § 67 ods. 1 písm. a), ods. 3 a 4, keď vyzve majiteľa vozidla na odstránenie vraku vozidla v lehote 60 dní. Ak majiteľ vozidla tak po uplynutí lehoty neurobí, spracovaný spisový materiál (fotodokumentáciu vozidla, lustráciu majiteľa a ďalšie úradné záznamy z vykonaných kontrol a podobne) MsP postúpi odd. ŽP a územného rozvoja mesta Stupavy, ktoré ďalej vo veci koná. Každopádne, dané vozidlo musí poškodzovať alebo ohrozovať životné prostredie, narušovať estetický vzhľad obce či osobitnú chránenú časť prírody... (pozrite zákon). To, že vozidlo dlhodobo stojí na jednom mieste na verejnom parkovisku, neznamená, že je to vrak vozidla. Rovnako to platí aj v prípade, ak pri bytovke nie je kde parkovať... každý má rovnaké právo parkovať na verejnom parkovisku, koľko potrebuje.

rr

PODPISY, KTORÉ NETEŠIA

Keď pred rokom dostala autobusová zástavka vedľa Mestskej knižnice R. Morica novú podobu, všetkých nás to potešilo. Fotografia nášho mestečka z vtáčej perspektívy zostala dlho čistá a nepoškodená. Avšak už to tak nie je. Našiel sa

niekto, kto tam musel zanechať svoj podpis a tvorivý nápad. Čistenie verejných priestranstiev platíme všetci zo spoločnej kasy. Nebuďte k týmto „umelcom“ ľahostajní a pošlite ich tvoriť tam, kde sa bude ich umelecký talent rozvíjať správnym smerom.

rr

STUPAVA KALENDÁR PODUJATÍ

25. NOVEMBER o 11.00 H MÁSTSKA ZABIJAČKA Obecný dom Mást

26. NOVEMBER o 15.30 H MUZIKÁLOVÁ ROZPRÁVKA – ĽADOVÉ KRÁĽOVSTVO Kultúrny dom v Stupave

29. NOVEMBER o 17.00 H VEČERNÉ ČÍTANIE NA DOBRÚ NOC Mestská knižnica Ruda Morica

2. DECEMBER OD 6.00 DO 12.00 H MIKULÁŠSKY JARMOK Sedliacký dvor a okolie Kultúrneho domu v Stupave

2. DECEMBER o 18.45 H ROZSVIETENIE VIANOČNÉHO STROMČEKA Trojičné námestie Stupava

8. NOVEMBER 10. NOVEMBER STUPAVA V ADVENTE

Na vianočných trhoch budú stánky: so živými rybami, s kapustou, obľáčkami, medom a medovinou, koláčikmi, ovocím a so zeleninou, zabijačkovými špecialitami, s punčom, rôznym iným občerstvením, či remeselné stánky s vianočnými dekoráciami a mnoho, mnoho iného...

Sedliacký dvor a okolie Kultúrneho domu v Stupave

9. DECEMBER o 15.30 H ADVENTNÝ KONCERT ženský spevácky zbor NEVÁDZA, farský Kostol sv. Štefana v Stupave

9. DECEMBER OD 9.00 DO 18.00 H VIANOČNÁ STUPAVA Stupavská synagóga, Makovice, Ekocentrum

9. DECEMBER o 17.00 H MIKULÁŠ Sedliacký dvor

10. DECEMBER o 13.00 H SVÄTOBARBORSKÁ PŮŤ od farského Kostola sv. Štefana v Stupave

15. DECEMBER o 18.00 H ADVENTNÝ KONCERT ZUŠ farský Kostol sv. Štefana v Stupave

16. DECEMBER o 13.00 H HASIČSKÁ KAPUSTNICA pri hasičskej zbrojnici Stupava

Organizujete kultúrno-spoločenskú udalosť pre širokú verejnosť? Dajte nám o tom vedieť na noviny@stupava.sk.

ZMENY PROGRAMU VYHRADENÉ

TVÁRE, ZVIERATÁ, PRÍRODA

Emil Mader má prívlastok austrálsky Slovák. Je to preto, že ostatných 42 rokov žije a tvorí prevažne v Austrálii. Precestoval viac ako 70 krajín a ústredným motívom jeho fotografií je príroda, ľudia a zvieratá. Začiatkom novembra vystavoval svoje fotografie v MKIC.

Fotografie majú jedinečné svetlo a farby. Jeho osobitý vklad je práve ten moment, ktorý zachytí a ktorý by sme mohli nazvať okamihom krásy. Sám o sebe hovorí, že fotografuje všetko, čo je pekné. Zábery o utrpení a násilnostiach prenecháva iným. V Stupave, kde býva, vždy keď je na Slovensku, sme sa stretli na sobotňajšom trhu v Sedliackom dvore.

Aké je to vrátiť sa zase po roku? Stretnávaš známe tváre?

Na Slovensko chodím skoro každý rok. Nič som nepretrhol... Zdravil som sa so starými kamarátmi, ale aj s trbovcami.

Na výstave bolo skoro 100 fotografií. Čo je ich hlavnou témou?

Tváre, flóra, fauna a veľmi špeciálne zábery zo sveta. Veď nie je lepšej univerzity, keď chceš spoznať

krajinu, ako ju precestovať. Tento záber, ktorý som spravil v Maroku, je z prístavu. Svetlé modré loďky rybárov, krásne kontrastujú s tmavou plochou vody.

Emil Mader sa narodil 14. januára 1942. Vyštudoval elektrotechnickú priemyslovku a VŠ ekonomickú. V roku 1980 sa rozhodol Slovensko opustiť a začalo sa jeho životné dobrodružstvo. Keďže jeho mladší brat bol už v tom čase v Austrálii, jeho cesta viedla práve tam. Našiel tam prácu, zázemie, ale na korene nezabudol. Na Slovensku zostal jeho druhý brat a tak sa teší, ako so zvyškom rodiny oslávi vianočné sviatky. Aj keď má na chrbte už 8 krížikov, v očiach mu zostala chlapčenská zvedavosť, ktorá ho stále ženie vpred.

Eva Švoňavová, foto: autorka

TVORIVÉ DIELNE S TEKLOU

Chránená dielňa Tekla vytvorila pre seniorov z klubu Pohoda program tvorivých dielničiek, ktorý je zameraný predovšetkým na rozvíjanie tvorivých zručností a zdokonaľovanie jemnej motoriky seniorov, ako i na socializáciu klientov chránenej dielne.

Členky klubu Pohoda sa na tvorivé dielne, ktoré sa konajú vždy v stredu od 13.00 hod. pod vedením Petry Balogovej a jej asistentov Angeliky, Kamilky a Mateja, veľmi tešia. Vyskúšali si už napríklad rôzne techniky maľovania, ako mokré do mokrého, z čoho vznikol pekný obraz pláže s morom a rozčerenými vlnami. Z techniky suché v suchom vznikol obraz nočnej oblohy so svietiacim mesiacom v splne a s tmavým lesom.

Najskôr rozpaky, potom radosť

Počas tvorivých dielní sme šli aj taštičku na doklady či peňaženku z recyklovateľného materiálu – baneru. Spoločne sme si vytvorili krásny receptár na zapisovanie receptov, ktoré si v klube vzájomne vymieňame. Zhotovili sme krásnu darčekovú obálku na peniaze či osobné pranie a tiež tematickú žardinieru na sviatok zosnulých. Je úžasné sledovať reakcie členiek nášho klubu pri zadávaní témy.

Spočiatku vládnu u nich rozpaky, nedôvera v seba samých, či to dokážu, a na konci prevláda nespútaná radosť z dosiahnutého. Už teraz sa preto tešíme na ďalšie stretnutia. Škoda len, že všetko dobré

sa raz skončí, rovnako ako tento úžasný projekt. Veríme, že v naštartovanej tvorivosti budeme naďalej pokračovať, možno individuálne.

Elena Jad'ud'ová, foto: autorka

STUPAVSKÉ SRDCE

Mesto Stupava organizuje od roku 2015 charitatívny projekt Stupavské srdce, ktorý je zameraný na vzájomnú solidárnosť a pomoc. Cieľom projektu je darovať nevyužitú a zachovanú veci rodinám aj jednotlivcom.

ZBIERKA SA USKUTOČNÍ

Kedy: 29. 11. – 1. 12. (od stredy do piatka)

Kde: výstavná sála MKIC

Čas: 16.00 do 17.30 hod.

SOCIÁLNA BURZA

Kedy: 2. decembra 2023

Kde: výstavná sála MKIC

Čas: 8.00 – 11.30 hod.

Zbierame: zimné oblečenie a obuv

Charitatívnu burzu Stupavské srdce tradične organizuje Soňa Tomeková z referátu sociálnych vecí Mestského úradu v Stupave. Kontakt: 02/6020 0914, sona.tomekova@stupava.sk

UVÍTANIE MALÝCH STUPAVČANOV

Koncom októbra bola na mestskom úrade milá slávnosť, počas ktorej vedenie mesta uvítalo do života najmenších Stupavčanov. K slávnostnej atmosfére podujatia prispeli svojim kultúrnym vystúpením aj deti z Materskej školy na Ružovej 7. Želáme vám zdravie, šťastie a nech ste pýchou svojich rodičov i nášho mesta!

rr, foto: Peter Kubička

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Dňa † 13. septembra 2023 sme sa zádušnou omšou v Kostole sv. Šebastiána v Máste rozlúčili s Milanom Maderom, ktorý zomrel

8. septembra vo veku 54 rokov. Život sa s ním nemaznal. Odmalička bojoval s chorobou, ktorá mu nedovolila naplno si užívať život. Priliš skoro prišiel o otca Ferdinanda, ale jeho mama Marta a sestra mu boli vždy oporou. Mal rád šport a aj keď mu to jeho zdravotný stav nedovolil, venoval sa celý život fandaníu. Spolu s priateľmi a kamarátmi bol členom fanklubu, hokejového a futbalového Slovana. Množstvo kamarátov mal aj pri fandaní Komete Brno. Všetci si ho

budeme pamätať ako hrdého a oddaného slovanistu. Ďakujeme všetkým, kto sa s ním prišiel rozlúčiť, aj za kondolenčné prejavy. Smútiaca rodina

Dňa † 22. októbra zomrela Štefánia Pešlová, rod. Blažičková, z Budovateľskej ulice.

Dňa † 24. októbra zomrela vo veku 90 rokov Mária Kubíková, rod. Pekárová, z Wolkerovej ulice.

Dňa † 22. novembra zomrel vo veku 52 rokov Branislav Beleš.

Smútiacim rodinám vyjadrujeme hlbokú a úprimnú sústrasť.

ZO STUPAVY DO LIGY MAJSTROV

Že sa to v Stupave robí s hádzanou naozaj dobre, potvrdzujú pravidelné pozvánky pre viacerých mladých hráčov a hráčky do reprezentácií Slovenska rôznych vekových kategórií.

Mnohé dorastenky už pravidelne nastupujú za ženy a aj niektorí vekom ešte dorastenci sa už presadzujú v extraligovom spojenom mužstve HC Záhóraci Stupava/Malacky.

Jedným z najvýraznejších talentov, ktorý svoje hádzanárske umenie začal pilovať v Stupave, je Richard Stoviček.

Mladý hádzanársky talent po úspešných rokoch na Záhóri – v HC Tatran Stupava a neskôr v HC Záhóraci Stupava/Malacky,

sa rozhodol pre odchod do Nemecka, kde v súčasnosti pôsobí v jednom z najprestížnejších hádzanárskych klubov sveta, THW Kiel.

Kto nie je v hádzanej až taký zorientovaný, tak len pripomenieme, že tento nemecký klub je v hádzanej to, čo vo futbale Manchester City, FC Barcelona či Real Madrid. Za posledných 15 rokov vyhral štyrikrát Ligu majstrov a od roku 1994 má na svojom konte 19 titulov majstra Nemecka.

Začiatky hádzanárskej kariéry

Richard na začiatku svojej kariéry vyskúšal niekoľko športov vrátane bejzbalu, plávania a futbalu. Avšak hádzaná mu dokázala ponúknuť niečo, čo ho očarilo. „Hádzaná ma zo všetkých športov zaujala najviac, a preto som sa rozhodol zostať pri tomto športe. Do prvých dvoch ročníkov som chodil na základnú školu do Devínskej Novej Vsi. V druhom som v Stupave skúsil hádzanú. Do tretieho som už prestúpil na ZŠ v Stupave do triedy Handball Academy. Som rád, že som

mal začiatky práve v tomto klube pod trénerom Rudolfom Draškovičom ml. Od neho som si zobral dobrú koordináciu nôh, správny postoj k dôležitým veciam a hlavne to, ako si užiť hádzanárske tréningy a zápasy. Pamätám si, ako dával každému prezývku, ja som pre neho bol Riško friško. Na to sa mi spomína najlepšie,“ spomína na pôsobenie v Stupave Richard.

Prestup do Nemecka a život v zahraničí

Novú etapu v Richardovej kariére znamenal prechod do Nemecka. Po začiatkoch v klube HC Elbflorenz Dresden sa Richard rozhodol pre prestup do THW Kiel. Prestup znamenal veľkú zmenu nielen v jeho profesionálnom, ale aj v osobnom živote. „Od prestupu do THW Kielu sa mi zmenil celý život. Bývam na internáte s tromi spoluhráčmi. Na všetko som sám. Musím zvládnuť varenie, pranie atď.,“ prezradil mladý muž, ktorý sa od väčšiny rovesníkov líši tým, že ho ne baví hrať videohry.

Richard vníma najväčšie rozdiely medzi hádzanou na Slovensku a v Nemecku v mentalite hráčov a ich sebavedomí. „Pred ďalšou sezónou sa chystám zlepšiť svoje schopnosti v obrane a útoku, zobrať sa so spoluhráčmi a dobre sa pripraviť

na mládežnícku bundesligu,“ prezradil plány do najbližšej sezóny Riško, ktorý si okrem hádzanej rád zahrá vo voľnom čase basketbal a obľubuje aj ďalšie telesné aktivity.

Reprezentácia

Jeho kvality neunikli ani reprezentačným trénerom a počas poslednej reprezentačnej prestávky už zarezával v kadetskej reprezentácii. „Od reprezentačného zrazu očakávam predovšetkým zlepšenie v obrannom systéme a takisto zobrať sa so spoluhráčmi. Za krátky čas som stihol zaznamenať, že to od zmeny trénera funguje úplne inak,“ ponúkol svoje postrehy zo zrazu talentovaný pivot.

Hádzaná v rodine

Hádzanú hrávajú aj Richardovi bratia, s ktorými si často vymieňa skúsenosti a rady. „So svojím stredným bratom Viktorom si voláme a dávam mu rady, ako pracovať v posilňovni, ale aj v bráne. So svojím najmladším bratom Tomášom sa rozprávam, keď som na Slovensku, keď pozerám jeho zápas. Presne vidím, čo robí zle a čo dobre, a poradím mu, keďže takisto brá na pozícii pivota,“ uzatvára Richard Stoviček.

Riškovi držíme palce, nielen do ďalšej reprezentačnej kariéry, ale aj do náročného programu, keď sa bude snažiť presadiť v jednom z najkvalitnejších klubov vo svete hádzanej.

Vladimír Miček, foto: Lucia Obžerová

HC TATRAN STUPAVA POKRAČOVAL V SÚŤAŽIACH

Neúprosne tempo hádzanárskych súťaží pokračovalo aj na prelome októbra a novembra, keď najmä dorastenky mali poriadne nabitý program.

Ženy po prvej prehre opäť víťazili

Ženy si síce pripísali svoju prvú prehru, keď nestačili na hráčky Dunajskej Stredy na ich palubovke, ale v doterajšom priebehu sezóny to bolo ich jediné zakolísanie a v ďalších stretnutiach sa opäť naladili na víťaznú vlnu. Najskôr doma zdolali rozdielom triedy ŠKP Bratislava a podobne jednoznačne uspeli aj na palubovke ŠA Trenčín, a to napriek tomu, že do zápasu nastúpili iba s 2 brankárkami a 7 hráčkami do poľa.

„V zápase s ŠKP Bratislava sme boli v úvode stretnutia málo aktívne, z čoho pramenili chyby v obrane. Postupom času sa dievčatá začali čoraz viac pohybovať v obrane a boli aktívnejšie voči súperkám. Dokázali sme z toho ťažiť, keď sme získali viac lôpt, a z následných rýchlych protiútokov sme dokázali strieľať jednoduché góly. Vďaka tomu, že sa nám podarilo vytvoriť si dostatočný náskok, dostali príležitosť všetky hráčky. Neustále pracujeme na tom, aby sme do žien zapracovávali naše dorastenky a v tomto tento duel splnil svoj účel. V Trenčíne sme sa museli zaobiť bez dorastenciek, a tak si schuti zabrali a zabežali všetky

bráčky. Dokonca sme si vyskúšali dlhší časový úsek hru 7 na 6. Vedeli sme, že nemáme hráčky na striedanie, takže sme museli aj trochu taktizovať a nebrali sme neustále na rýchle protiútoky. Začiatok bol z našej strany trochu pomalší, kým sme sa dostali do tempa, ale potom

už išiel náš výkon nabor, keď sme zlepšili najmä pohyb v obrane. Prvýkrát sa predstavila v našom družstve aj Andrea Rudincová, zabrala dobre v obrane a vychádzala aj spolupráca v útoku,“ zhodnotil posledné dve stretnutia tréner žien Peter Olšavský.

Dorastenky z 10 duelov neprehrali ani jeden

Výborne si aj naďalej vedú oba dorastenecké výbery, ktoré pod vedením Luboša Hepnera v posledných 10 dueloch ani raz neprehrali. Deväťkrát zvíťazili a o jediný bod prišli staršie dorastenky na horúcej pôde v Dunajskej Stredy, keď domáce hráčky vyrovnali v samom závere zo sedemmetrového hodu.

Naposledy naše dorastenky uspeli v Bytči a po zápasoch zhodnotil výkony svojich zvereniek tréner takto: „Zápasy mladších a starších dorastenciek sa odvíjali podobne. V oboch prípadoch sme potvrdili svoje postavenie favorita, čo ma veľmi teší. Musím však skonštatovať, že sme opäť striedali fázy jasnej dominancie s obdobiami uspokojenia

a nedôslednosti. Dúfam a verím, že v nadstavbovej časti súťaže zlepšíme svoj herný výkon, na čo určite máme dostatočnú kvalitu. V prípade plnej koncentrácie by naše víťazstvá mohli byť určite ešte výraznejšie. Mimoriadne ma však potešilo, že sa do zápasu zapojili všetky hráčky z oboch našich družstiev.“

Výsledky HC Tatran Stupava

ŽENY:

HC Tatran Stupava – ŠKP Bratislava
40 : 24 (18 : 12)

Zostava a góly HC Tatran Stupava: Porubská, Mozoľová – Griffiths 1, Jurigová 1, Bahorecová 7, Kováčsová 12/2, Kujanová 2, Galková 1, Sobotová 1, Palušová 1, H. Karkušová 4, N. Labudová 1, Tornócziová 2, Horváthová 3/1, L. Labudová 4, K. Karkušová, tréner: Peter Olšavský, vedúci mužstva: Branislav Lorenc.

ŠA Trenčín – HC Tatran Stupava
21 : 37 (9 : 20)

Zostava a góly HC Tatran Stupava: Porubská, Mozoľová – Griffiths 6, Bahorecová 11, Kováčsová 6, Galková 5, Rudincová 4, Sobotová 1, Tornócziová 4, tréner Peter Olšavský.

STARŠIE DORASTENKY:

HC Tatran Stupava – HK Slovan Duslo Šaľa 36 : 19 (20 : 12), HC DAC Dunajská Streda – HC Tatran Stupava : 23 (14 : 14), HC Tatran Stupava – FHT Košice 66 : 4 (35 : 2), HC Tatran Stupava – HK AS Trenčín 35 : 20 (18 : 11), MHK Bytča – HC Tatran Stupava 27 : 34 (15 : 18)

MLADŠIE DORASTENKY:

HC Tatran Stupava – HK Slovan Duslo Šaľa 28 : 27 (17 : 13), HC DAC Dunajská Streda – HC Tatran Stupava 29 : 34 (19 : 16), HC Tatran Stupava – FHT Košice 52 : 8 (26 : 4), HC Tatran Stupava – HK AS Trenčín 27 : 23 (12 : 17), MHK Bytča – HC Tatran Stupava 27 : 32 (12 : 18).

Vladimír Miček, foto: Lucia Obžerová

WIELICZKA – KRAKOV

Členovia stupavskej ZO Slovenských protifašistických bojovníkov sa v dňoch 26. a 27. októbra zúčastnili na dvojdňovom zájazde do Poľska – do solnej bane Wieliczka, na kráľovský hrad Wawel na ľavom brehu rieky Visly a do historického centra Krakova.

Po privítaní účastníkov zájazdu nás sprievodkyňa Štefánia Gazdová oboznámila s naším dvojdňovým programom.

1. deň: Wieliczka

Po príchode do Poľska sme si v populárnejších hodinách prehládli solnú baňu Wieliczka. Náš poľský sprievodca nás oboznámil s históriou tejto solnej bane, ktorá patrí medzi najstaršie na svete. Ťažba v nej prebiehala od 13. storočia až do roku 2007. Hĺboká je 327 m a má deväť podlaží. Pre turistov je sprístupnená 3,5 km dlhá trasa. Dolu do bane sme zišli po 385 – 400 schodoch, naspäť na povrch sme sa dostali výtahom. Neobišli sme ani zámocké hradné múzeum.

Dnes je baňa Wieliczka turistickou atrakciou, keďže je vyzdobená rôznymi umeleckými dielami, sochami, kaplnkami a lustrami, ktoré počas mnohých stáročí baníci vysekali z kamenej soli. Pre svoju jedinečnosť je zapísaná do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Večer, po ubytovaní sa v duchpastierskom dome v mestskej štvrti Krakova

v Lagievnikoch, sme sa zúčastnili ešte na prehliadke pútnického sanktuária Božieho milosrdenstva z vonkajšej strany.

2. deň: Wawel a historické centrum Krakova

Po chutných raňajkách formou bufetových stolov sme si ešte individuálne dokončili prehliadku sanktuária aj zvnútra. Naša cesta pokračovala potom do historického centra druhého

najväčšieho poľského mesta Krakova. Jeho centrum tvorí komplex stredovekých a renesančných sakrálnych i svetských stavieb. Malebnosť mesta dotvára hradný areál vo Waweli, ktorý prešiel v minulosti mnohými prestavbami. Dnešnú podobu získal v 16. storočí, keď bol prebudovaný v štýle talianskej renesancie. Pre svoju celistvosť a zachovalosť bol takisto zapí-

saný do zoznamu UNESCO. Srdcom hradného komplexu je Katedrála sv. Stanislava a Václava, kde sa po dlhé stáročia konali korunovácie poľských kráľov a vyhlasovali najväčšie momenty dejín poľského národa. Pochovaní sú tu významní cirkevní, ako aj svetskí dejatelia, mnohí poľskí kráľi so svojimi rodinami.

Naša poznávací cesta pokračovala po historickej kráľovskej ceste lemovanej stredovekými renesančnými budovami a sakrálnymi stavbami, ako Kostolom sv. Ondreja, Kostolom sv. Petra a Pavla či sv. Františka, kde sme za daždivého počasia prehliadku ukončili.

Positívne ohlasy

Naša spiatocná cesta sa pre hmlu a zápchu na krakovských mestských križovatkách predĺžila o takmer dve hodiny. Aj preto sme obdivovali vodičské zručnosti našich vodičov Attilu a Zoltána, ktorí nás bezpečne priviezli až do Stupavy, kde sme sa v nočných hodinách rozišli do svojich domov.

Ďakujeme všetkým stupavským účastníkom zájazdu, ako aj účastníkom prihláseným z okolitých miest. Poklona patrí takisto našej sprievodkyňi za jej pútavé a zaujímavé hovorené slovo počas celej trasy zájazdu, v závere ktorého všetkým poprial pevné zdravie jeho organizátor Stanislav Gajdošík. Veľmi ho potešilo, keď už na druhý deň kolovali medzi účastníkmi pozitívne ohlasy na zájazd.

Stanislav Gajdošík, foto: Helena Gajdošíková

TRETIE MIESTO MLADÝCH STOLNÝCH TENISTOV

Tohtoročné okresné kolo stolnotenisového turnaja základných škôl v kategórii chlapcov a dievčat sa uskutočnilo v piatok 10. novembra v Malackách.

Vsúťaži chlapcov štartovalo na ňom 8 tímov z okresných základných škôl, medzi nimi aj družstvo našich chlapcov zo Základnej školy kpt. Jána Nálepku v Stupave. Tvorili ho členovia stolnotenisového oddielu PST Stupava Dávid Jánoš (rok narodenia 2008), Tomáš Janšto (rok narodenia 2012) a Michal Macák (rok narodenia 2012). Hráčov sprevádzala trénerka Michaela Erdélska. Druž-

stvá boli rozdelené do dvoch skupín po štyroch. Naš tím skončil na druhom postupovom mieste a v následnej skupine štyroch postupujúcich obsadil pekné tretie miesto. Chlapci boli odmenení pohárom, medailou a čestnou plaketou. Naším mladým stolným tenistom gratulujeme a prajeme im veľa ďalších úspechov v ich obľúbenom športe.

G. A., foto: PST Stupava

BAVÍ NÁS TO!

Stupavské hádzanárske veteránky sa v dňoch 9. – 11. novembra zúčastnili na 6. ročníku turnaja o Trofej mesta Subotica v Srbsku.

Na turnaji štartovalo 14 ženských a 21 mužských družstiev zo Srbska, z Chorvátska, Rumunska, zo Slovinska, z Bosny a Hercegoviny, Kosova, Macedónska a zo Slovenska,

za ktoré sme bojovali len my z našej malej Stupavy...)

Turnaj sa odohral v úžasnej a priateľskej atmosfére, domáci boli skvelými hosťami a poskytli nám naozaj

výborne podmienky, za čo im patrí veľké ďakujeme.

Hoci sme neobsadili žiadnu prvú priečku, sme hrdé samy na seba, že sme celý turnaj zvládli so ctou. Naše zápasy sa končili len úplne tesnými prehrami, a to s hráčkami, ktoré sa stále aktívne venujú hádzanej a dokonca hrajú svoju vlastnú ligu, či už v Srbsku, alebo Chorvátsku.

Tešíme sa na ďalšie výzvy, najbližšie nás cesta zavedie asi do Čiech a v marci opäť do Srbska, konkrétne do Nového Sadu.

Veteránky Stupava

KOLIESKO

PREDAJ A SERVIS BICYKLOV

Hlavná 40
STUPAVA

☎ **0903 743 881**

www.koliesko.eu

POTREBUJEME

- ŠAMPIŇÓNY – PODĽA POČTU OSÔB
- 500 G MLETÉHO MÄSA (BRAVČOVÉ – HOVÄDZIE)
- CESNAK
- CIBULU
- PARADAJKY
- OREGANO
- TVRDÝ SYR
- SOL'

ZAPEČENÉ ŠAMPIŇÓNY

Máme za sebou vydarenú hubovú sezónu. Huby rastú prakticky po celý rok, dokonca aj v zime, tá pravá sezóna však trvá iba pár mesiacov. Od apríla do novembra môžete v lese nájsť najobľúbenejšie druhy jedlých húb. Možno aj vy patríte k tým, čo sa radi vyberú do lesa nadýchať sa čerstvého vzduchu, počúvať zvuky prírody, upokojiť rozlietané myšlienky. Sem-tam sa zohnete a uchmatnete si voňavý hríb. Pokiaľ k hubárom nepatríte, môžete si v sobotu na tradičnom trhu v Sedliackom dvore kúpiť napríklad šampiňóny a spraviť si takúto dobrotu.

Postup

Šampiňóny očistíme a odstránime nožičky, ktoré nakrájame na malé kocky.

Na lyžici olivového oleja speníme na kocky nakrájanú cibuľu, pridáme mleté mäso a restujeme. Hneď ako sa mäso zatiahne, prispeme pokrájané nožičky šampiňónov a chvíľu restujeme.

Pridáme prelisovaný cesnak. Zmes zľahka osolíme, okoreníme a na záver pridáme nadrobno pokrájané paradajky a oregano. Zapekaciu misku vymažeme lyžicou olivového oleja a položíme do nej šampiňóny, ktoré naplníme mäsovou zmesou. Misku zakryjeme alobalom, pečieme zakryté v rúre vyhriatej na 180 °C 20 minút. Potom opatrne odstránime alobal, šampiňóny zľahka posypeme strúhaným syrom a odkryté pečieme ešte asi 10 minút.

Mirko ze Stupavy, foto: autor

OPTICKÉ CENTRUM EVERGREEN

Potrebujete očné vyšetrenie?

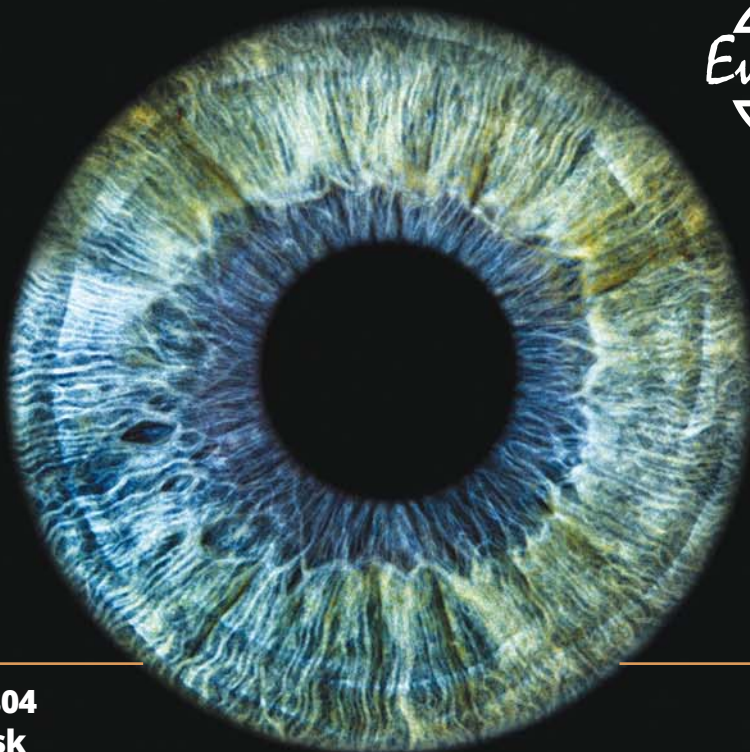
Špecialisti na multifokálne okuliare
zn. **Rodenstock** - záruka kvality teraz

- 30%

Zláva: 30 €, alebo 50 € - info v optike

Adresa: Hlavná ulica 15, Stupava, Objednávanie: 0948 018 804

Kontakt: Info@optickecentrum.sk, www.optickecentrum.sk

Jubilejná Svätobarborská výročná púť

spojená s požehnaním Koronového kríža

10. 12. *Anno Domini* 2023

2.
ADVENTNÁ
NEDEĽA

Usporiadaná pri príležitosti liturgickej spomienky Sv. Barbory (4. 12.) - patrocínia kaplnky a jubilea Kaplnky sv. Barbory 315. výročia barokovej výstavby (1708 – 2023) a 20. výročia znovuposvätenia (29. 6. 2003).

13.00 h Zraz vo farskom Kostole sv. Štefana, uhorského kráľa (Nám. Sv. Trojice, Stupava)

13.15 h **Odchod z farského kostola**
Slávnostná procesia ulicami mesta do Kaplnky sv. Barbory, zastavenie pri Kaplnke sv. Kríža na vrchnom konci

14.15 h **Pobožnosť ku cti sv. Barbory, obrad požehnania Koronového kríža**
Vedie páter Lucián Bogucki OFM Conv., správca farnosti Karlova Ves

15.15 h **Agapé pred kaplnkou**
Hudobná vložka
Záver púte

FARNOŠŤ
STUPAVA

STUPAVA

VPS STUPAVA
Staráme sa o Stupavu